

NVO Direktorijum u Crnoj Gori

*Direktorijum i nalazi istraživanja ekoloških organizacija
civilnog društva u Crnoj Gori*

REGIONALNI CENTAR ZA ŽIVOTNU SREDINU
Crna Gora

NVO Direktorijum u Crnoj Gori

*Direktorijum i nalazi istraživanja ekoloških organizacija
civilnog društva u Crnoj Gori*

Uredila:
MIRA VASILJEVIĆ

Podgorica, Crna Gora
NOVEMBAR 2006

REGIONALNI CENTAR ZA ŽIVOTNU SREDINU
Crna Gora

O REC-u

Regionalni centar za životnu sredinu za Centralnu i Istočnu Evropu (REC) je nestranačka, nezavisna, neprofitna međunarodna organizacija čija je uloga pružanje pomoći u rješavanju problema u životnoj sredini u Centralnoj i Istočnoj Evropi (CEE). REC sprovodi svoju misiju kroz promovisanje saradnje između nevladinih organizacija, vladinih institucija, biznis sektora i drugih partnera u oblasti zaštite životne sredine, kao i pružanjem podrške razmjeni informacija i procesima učešća javnosti u donošenju odluka koje se tiču životne sredine.

REC su 1990. godine osnovale Sjedinjene Američke Države, Evropska komisija i Mađarska. Rad REC-a je danas zasnovan na Povelji koju su potpisale vlade 28 zemalja i Evropska komisija i na međunarodnom ugovoru potpisanom sa vladom Mađarske. Sjedište REC-a je u Sentandreji, u Mađarskoj, a Kancelarije se nalaze u svakoj od 17 zemalja korisnica REC-ovih programa: Albaniji, Bosni i Hercegovini, Bugarskoj, Crnoj Gori, Češkoj, Estoniji, Hrvatskoj, Letoniji, Litvaniji, Mađarskoj, BJR Makedoniji, Poljskoj, Rumuniji, Slovačkoj, Sloveniji, Srbiji i Turskoj.

Donatori REC-a u nekoliko proteklih godina su Evropska komisija i vlade Austrije, Belgije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Hrvatske, Češke Republike, Danske, Estonije, Finske, Njemačke, Mađarske, Italije, Japana, Letonije, Litvanije, Holandije, Norveške, Poljske, Slovenije, Slovačke, Švedske, Švajcarske, Velike Britanije, Sjedinjenih Američkih Država, kao i druge međuvladine i privatne institucije.

Autorsko pravo nad cjelokupnim sadržajem publikacije polaže
©2006 Regionalni centar za životnu sredinu za Centralnu i Istočnu Evropu

Nijedan dio ove publikacije se ne može prodavati ili umnožavati za prodaju bez prethodne pismene dozvole vlasnika autorskih prava

ISBN 978-963-9638-34-1

Izdavač:

The Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe

Ady Endre ut 9-11, 2000 Szentendre, Hungary

Tel: (36-26) 504-000, Fax: (36-26) 311-294, E-mail: info@rec.org, Web site: www.rec.org

Štampa: Typonova, Mađarska

Ova i sve REC publikacije su štampane na recikliranom papiru ili na papiru proizvedenom bez upotrebe hlora i hemikalija na bazi hlora

Skraćenice	4
Izrazi zahvalnosti	5
Karta Crne Gore	6
Uvod	7
Metodologija istraživanja	9
Kako koristiti ovaj direktorijum?	11
Primjer NVO Profila	12
On-line NVO Direktorijum	13
Pregled	15
Upoređivanje podataka iz 2001 i 2006	16
Zakonski i regulatorni okvir	17
Izvori finansiranja	18
Ljudski i organizacioni kapaciteti	18
Osnova znanja i informacija	20
Odgovornost	21
NVO Direktorijum u Crnoj Gori	23
Aneks: UPITNIK-Dio A -Upis u NVO Direktorijum	29
Aneks: UPUTNIK-Dio B-Procjena Nevladinih organizacija	33

SKRAĆENICE

CIE	Centralana i Istočna Evropa
EIA	Procjena uticaja na životnu sredinu
EOCD	Ekološka organizacija civilnog društva
IPPC	Integrirana kontrola i sprječavanje zagađivanja
LEAP	Lokalni Ekološki Akcioni Plan
NVO	Nevladina organizacija
OCD	Organizacija civilnog društva
REC	Regionalni centar za životnu sredinu za Centralnu i Istočnu Evropu
SEA	Strateška procjena uticaja na životnu sredinu
SIDA	Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju

Izrazi zahvalnosti

Razvoj i priprema ove publikacije i njen sadržaj predstavlja značajan napor veoma velikog broja ljudi, posebno uzimajući u obzir da je učinjen veliki napor da direktorijum predstavlja jedan širi pregled i procjenu ekološkog civilnog društva u Crnoj Gori. Pored toga, čitav proces se odvijao u veoma zgnusnutom i izazovnom vremenskom periodu od šest mjeseci. Zbog svega toga potrebno je spomenuti veliki broj ljudi koji su učestvovali u istraživanju i pripremi publikacije za njihov veliki posao koji su uradili.

Najprije, zahvalnost je potrebno uputiti donatoru projekta, Švedskoj agenciji za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA), kao i podršci njenih zaposlenih Gđi. Helen Holm i Gđi. Magdaleni Svensson, koje su omogućile i podržale REC da uključi ovu publikaciju kao dio većeg projekta podrške ekološkim organizacijam civilnog društva u jugoistočnoj Evropi (SECTOR Program).

Takođe, zahvalnost je potrebno uputiti i predstavnicima 14 ekoloških organizacija civilnog društva u Crnoj Gori koje su popunile upitnik, kao i predstavnicima 12 ekoloških organizacija civilnog društva, ekspertima koji su uzeli učešće u ličnim intervjuima. Upravo za njih su u velikoj mjeri urađeni direktorijum i istraživanje, pa se nadamo da će i koristiti u tu svrhu.

Izradu direktorijuma kao i istraživanje na nacionalnom nivou, koordinirala je REC Kancelarija u Crnoj Gori.

Sljedeći ljudi su pomogli u dizajniranju i priređivanju cjelokupnog istraživanja: Srž REC tima koji je razvio metodologiju istraživanja, dizajnirao upitnik, sproveo intervjuje u zemljama učesnicama istraživanja, analizirao prikupljene podatke i priredio izvještaj o

različitim zaključcima za zemlje učesnice, sastoji se od sljedećih ljudi: Robert Atkinson, Adriana Craciun, Richard Filcak, Dana Carmen Romanescu, Jerome Simpson, Stephen Stec, Orsolya Szalasi, Kaidi Tingas i Magdolna Toth-Nagy. Szilvia Pandi Szegedi je sakupila i procesuirala podatke u elektronskoj formi i učinila mogućim da se analiziraju informacije dobijene putem uputnika. Erzsebat Aszalos, Entela Pinguli i Todd Schenk su pružili dodatnu podršku, kao i Laszlo Leitold koji je pomogao oko finansijskog administriranja projektom. Profesor Joann Carmin sa Instituta za tehnologiju u Masačusetu dao je veoma korisne savjete za izradu uputnika.

Za objavljivanje direktorijuma, sljedeći ljudi su pomogli njegovu izradu: Izgled, prelom i dizajn je uredila Patricia Barna uz podršku Sylvia Magyar. Lekturu engleskog teksta uredili su David Landry i Stevan Graning. Emese Gal je pomogla proces izdavanja publikacije. Richard Filcak i Robert Atkinson su učestvovali u pripremi tekstova i prijava i koordinirali procesom u neposrednoj saradnji sa Mirom Vasiljević koja je uredila crnogorsku verziju.

Mira Vasiljević

Urednik crnogorskog izdanja

Ova publikacija predstavlja direktorijum crnogorskih ekoloških nevladinih organizacija. Pored toga, ovaj direktorijum sadrži ne samo klasične unose podataka o organizaciji, već i glavna saznanja koja se odnose na procjenu statusa ekoloških organizacija civilnog društva u zemlji.

Istraživanje i direktorijum, proizvodi su šireg programa podrške koje je sprovodio REC. Ovaj program, koji podržava ekološke organizacije civilnog društva u jugoistočnoj Evropi (SECTOR), traje od 2006. do 2010. godine, i finansira se preko Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (Sida). Iako program uključuje različite oblike podrške, kao što su grantovi za podršku projektu, procjena organizacionih kapaciteta, pomoć prilikom umrežavanja i ciljanih treninga u oblasti izgradnje kapaciteta, jačanje uloge civilnog društva u pitanjima urbane životne sredine i urbanog održivog razvoja predstavlja ključne ciljeve.

Istraživanje procjene sadrži tri praktična ishoda. Prvo, omogućava organizacijama iz oblasti životne sredine da budu uključene u ažurirani direktorijum ovakvih organizacija na nacionalnom i regionalnom (na nivou Jugoistočne Evrope) nivou. Kao drugo, istraživanje pravi mapu trenutnog statusa ekoloških organizacija civilnog društva i obezbjeđuje iscrpnu analizu izazova i mogućnosti sa kojima se suočavaju. Kao treće, ovo istraživanje pomaže REC-u u pripremi i planiranju drugih vidova podrške kroz SECTOR program.

Ovaj direktorijum napravljen je tako da predstavlja oruđe za sve one koji rade sa ili unutar grupa koja se bave životnom sredinom u Crnoj Gori. Direktorijum, u štampanoj i on-

line verziji, predstavlja besplatan izvor koji mogu da koriste sve zainteresovane strane.

Unosi podataka navode imena organizacija na nacionalnim jezicima i engleskom jeziku, zajedno sa kontakt detaljima, osnovnim aktivnostima i prioritetima, da bi se čitaocu dao brz i jasan pregled njihovog rada.

Mi ne tvrdimo da smo ovim direktorijumom obuhvatili sve nevladine organizacije koje se bave životnom sredinom, a koje djeluju u Crnoj Gori, ali smo uvjereni da evidencija podataka predstavlja priličan broj onih koje su aktivne u Crnoj Gori. Neizbježno je da su prilikom tako obimnog posla, i s obzirom na kratak vremenski period u toku kojeg se sprovodilo istraživanje, neke organizacije izostavljene ili sadrže greške u svojim unosima podataka. Izvinjavamo se za sve takve previde. Te organizacije mogu, međutim, slati njihove podatke REC-u, koristeći formu koja je data u ovoj knjizi, ili online na web stranici REC-a <www.rec.org/REC/Databases/NGO_Director_y_SEE/Find.html> gdje će one biti upisane u elektronsku verziju direktorijuma koja se stalno ažurira. Ovo će omogućiti da elektronska verzija direktorijuma bude savremena i što je moguće tačnija.

Metodologija istraživanja

Direktorijum i procjena istraživanja radili su se u tri faze:

- sakupljanje podataka iz otvorenih izvora;
- raspodjela upitnika širokom auditorijumu ekoloških organizacija civilnog društva (ovo se koristilo prilikom unosa podataka u direktorijum); i
- neformalni lični intervjui (urađeno posebno za istraživanje).

Na taj način, kvantitativni i kvalitativni podaci sakupljeni su u toku procesa istraživanja.

Fokus istraživanja bio je na dvije glavne teme i pet modula. Te dvije teme odnosile su se na status, situaciju, stadijum razvoja ekoloških organizacija civilnog društva (unutrašnje okruženje), kao i na zakonske, društvene, ekonomske i ekološke uslove u pojedinim zemljama koji su uticali na organizacije (spoljašnje radno okruženje). Istraživanje je bilo organizovano oko sljedećih pet modula:

- zakonski i regulatorni okvir;
- izvori finansiranja;
- ljudski i organizacioni kapaciteti;
- osnova informacija i znanja;
- odgovornost.

Upitnik je napravljen i kancelarija REC-a u svakoj zemlji distribuirala je veoma široko ovaj upitnik EOOD-ima (s obzirom da su cilj istraživanja bile grupe, prije nego specifični pojedinci), u periodu između juna i jula 2006. Upitnik je bio podijeljen na dva dijela: dio A se koristio za unos podataka organizacije u direktorijum. Dio B upitnika načinjen je tako da se detaljnije procijene grupe, ali su ove informacije bile povjerljive i nisu izložene u okviru osnovnih informacija o organizaciji.

Uneseni podaci su sakupljeni i koristili su se za analitički dio REC-ovog istraživanja, procjenjujući status i potrebe ekološkog pokreta u jugoistočnoj Evropi (vidjeti Aneks da bi dobili uvid u cijeli upitnik).

Elektronska verzija upitnika distribuirana je putem interneta (upitnik se mogao skinuti sa web stranice), kao i putem e-mail listi, kontakata putem REC kancelarije i kroz ličnu komunikaciju. Kancelarija REC-a u Crnoj Gori pripremila je verziju upitnika na crnogorskom jeziku. EOOD pozvane su da uzmu učešća u istraživanju, popunjavajući i predajući upitnik. Sakupljeni upitnici su prevedeni i uneseni u regionalnu bazu podataka na engleskom jeziku, a za ovaj direktorijum prevedeni su i na crnogorski jezik, koji ukupno sadrži 14 upitnika.

U posljednjoj fazi istraživanja na terenu (jul-avgust 2006.) istraživački tim REC-a sproveo je 12 intervjua (licem u lice) sa liderima crnogorskih EOOD, pravnim ekspertima, donatorima, vladinim predstavnicima i ostalim zainteresovanim stranama. Podaci iz upitnika i lični intervjui upoređivani su sa podacima iz otvorenih izvora i napravljen je nacrt istraživanja procjene čitavog civilnog društva. Osnovna saznanja data su u ovom direktorijumu, ali su preporuke i cijeli tekst dati u odvojenom izvještaju.

Publikacija je organizovana u tri glavna dijela. To su: uvod (uključujući ciljeve i metodologiju), analiza zemlje (što je uključivalo i upoređivanje podataka iz 2006. sa podacima koje je REC sakupio u prethodnom istraživanju iz 2001.), i direktorijum EOOD. U narednom poglavlju naći ćete informacije o tome kako da koristite ovaj direktorijum.

Kako koristiti ovaj direktorijum?

Poglavlje koje se odnosi na analizu zemlje sadrži mapu zemlje i pregled NVO sektora u zemlji, koji se zasniva na statističkim podacima skupljenim za izdanje direktorijuma iz 2006. U dijelu koji se odnosi na direktorijum, NVO su pobrojane po abecednom redu i po gradu iz koga potiču. Ukoliko je nekoliko NVO iz istog grada, nabrojane se vrši po imenu, abecednim redom.

Svaki unos podataka za NVO daje sljedeći profil informacija:

- Originalno ime organizacije, englesku verziju imena i skraćenicu imena koje se najuobičajnije koristi,
- Kontakt informacije uključujući: adresu, broj telefona, faks, email i internet URL;
- Kontakt osobu – koja se može kontaktirati po pitanju bilo kojeg unosa koji se odnosi na organizaciju;
- Odgovorna osoba – osoba koja pravno zastupa NVO;
- Godina osnivanja ili vrijeme kada je organizacije počela operativno da djeluje;
- Broj članova organizacije pridruženih organizaciji;
- Broj osoblja koje radi u organizaciji puno radno vrijeme, kao i osoblje koje radi skraćeno radno vrijeme (plaćeno osoblje) i broj volontera (osoblje koje se ne plaća);
- Tekući godišnji budžet predstavljen je tako što se koristi devet kodova od B1 do B9. Za opseg vrijednosti, pogledajte listu kodova na omotu;
- Izvori finansiranja organizacije predstavljeni su uz pomoć sedam kodova počev od F1 do F7; pogledati listu kodova na omotu za svako objašnjenje koda;
- Glavne publikacije organizacije;
- Nivo aktivnosti ili oblast u kojoj je organizacije aktivna. Postoje četiri nivoa: lokalni ili onaj koji se temelji na zajednici, regionalni unutar zemlje, nacionalni i međunarodni koji se temelji na zajednici. Organizacija može da djeluje na više od jednog nivoa;
- Članstvo u tzv.umbrella mrežama u kojoj organizacija uzima aktivnu ulogu;
- Jezici kojima pišu ili govore članovi organizacije;
- Tematske oblasti u kojima je organizacija aktivna predstavljeni su uz pomoć 26 kodova, počev od T1 do T26. Za kompletnu listu ovih kodova, pogledajte listu kodova na naslovnoj strani;
- Aktivnosti koje organizacija redovno sprovodi nabrojane su, koristeći 25 kodova od A1 do A25. Za kompletnu listu ovih kodova, pogledajte listu kodova na naslovnoj strani;
- Zainteresovanost organizacije za učestvovanje u partnerskim projektima nabrojani su, koristeći tri koda: PP1 lokani, PP2 nacionalni, i PP3 međunarodni;

Komentar: kratak opis koji predstavlja uspješne akcije, završene projekte, itd, koji su relevantni za organizaciju;

- Samo polja za koje je informacija obezbijedena pojavljuju se u profilu NVO.
- Kako bi korisnici što prije pronašli određenu NVO, ponuđena su dva indeksa kojima se može pretraživati direktorijum:
- Prema zemlji iz koje potiče i prema nazivu NVO(na engleskom jeziku,po abecednom redu)
- Prema prioritarnim oblastima i prema zemlji, po abecednom redu.

Naziv OCD	<p>KOTOR</p> <p>Centar za marinski i priobalni inženjering i konsalting "Adriatik" <i>Adriatik Centre for Marine and Coastal Engineering and Consulting (Adriatik)</i> Plagenti D1 85330 Kotor, Crna Gora Tel: (382-67)315-802 Faks: E-mail adresa: adriatik@cg.yu WEB adresa:</p>	<p>Naziv OCD na engleskom jeziku i skraćenica</p> <p>Kontakt podaci: adresa, brojevi telefona i faksa, E-mail i URL adresa</p>
Osoba odgovorna za organizaciju kao pravni subjekt	<p>Lider: Uroš Tatimir, predsjednik</p>	<p>Kontakt osoba</p>
Codina osnivanja i registracije organizacije	<p>Kontakt osoba: Godina osnivanja: 2003 Godina registracije: 2003</p>	
Vrsta registracije	<p>Vrsta registracije: Javna organizacija</p>	
Izvor finansiranja*	<p>Broj zaposlenih: Broj članova: 6 Broj volontera: 4 Godišnji budžet: EUR 5,001-10,000</p>	<p>Broj zaposlenih u OCD, broj članova i volontera</p> <p>Godišnji budžet organizacije</p>
Prioritetne tematske oblasti rada OCD*	<p>Izvor finansiranja: FS1, FS7, FS11, FS12 Glavne teme: T4, T6, T11, T12, T17, T21, T26</p>	
Prioritetne aktivnosti OCD*	<p>Aktivnosti: A1, A2, A8, A9, A10, A11, A15, A22 Nivo aktivnosti: lokalni</p>	<p>Nivo djelovanja OCD (lokalni, nacionalni ili međunarodni)*</p>
Poznavanje jezika-pisano ili govorno (osim maternjeg)	<p>Broj krovnih organizacija: Jezici: srpski i engleski Glavne publikacije: • <i>Monitoring plaža u Crnoj Gori</i> Komentari: • Studija mogućnosti revitalizacije prirodnih i izgradnje vještackih plaža nasipanjem na obalu pijeska izbagerovanog iz mora • Projekat monitoringa crnogorskih plaža Pržno, Petrovac i Mogren • Projekat analize upotrebljivosti raspoloživog materijala za nasipanje i prehranjivanje plaža u Risnu • Elaborat o mogućnostima poboljšanja cirkulacije vode u uvali Pržno ispred hotela Plavi Horizonti u Tivtu</p>	<p>Članstvo u krovnim organizacijama</p> <p>Primjeri glavnih publikacija</p>

* Detaljnu listu kodova možete naći na unutrašnjoj stranici omota

On-line NVO Direktorijum

Ekološke organizacije iz Crne Gore, koje su učestvovala u ovom istraživanju, takođe su uključene u NVO Direktorijum za CIE, koji je dostupan online na sljedećoj web adresi: <www.rec.org/REC/Databases/NGO_Directory_SEE/Find.html>.

Web baza podataka prilagođena je za lako korišćenje, ažurirana i stalno dostupna, pruža sljedeće četiri mogućnosti traženja koje se mogu koristiti razdvojeno ili u nekoj kombinaciji:

- NVO po zemlji iz koje potiče
- NVO po gradu iz kojeg potiče *
- NVO po nazivu (verzija na engleskom)
- NVO po prioritetoj oblasti djelovanja (temelji se na prethodno izabranoj

listi prioriteta)

Direktorijum nevladinih organizacija na web site-u ima veliki broj posebnih karakteristika:

- Štampanje liste NVO ili pojedinačnih unosa podataka
- Slanje zapažanja i sugestija u cilju jačanja kvaliteta direktorijuma
- Online zahtjev za štampani primjerak posljednjeg izdanja Direktorijuma nevladinih organizacija
- Podnošenje ažuriranog podatka o NVO

Uz to, ekološke organizacije civilnog društva koje nisu nabrojane u direktorijumu mogu da kreiraju sopstveni unos za svoju EOCD i postanu dio ove baze podataka.

Pregled

DOBIJENI PODACI

Primljeni upitnici **14**

REGISTRACIJA

Broj formalno registrovanih **14 registrovanih**
ili neregistrovanih OCD **0 koje nijesu registrovane**

ČLANSTVO U OCD

Broj članova iz Crne Gore **3211**
(ukupan broj za zemlju)

Broj članova po OCD **Od 3 do 1,507**

Prosječan broj članova po OCD **229**

BROJ OSOBLJA

Plaćeno osoblje **50**

(puno i skraćeno radno vrijeme)

Osoblje koje se ne plaća (volonteri) **634**

Odnos plaćenog i neplaćenog osoblja **1:13**

GODIŠNJI BUDŽETI

Crna Gora: Ukupni budžeti OCD **EUR 477,500**

Prosječni budžet (procjena) **EUR 34,107**

Okviri u kojima se **43% od budžeta civilnih**
najčešće kreće budžet **organizacija u kategoriji**
6 (EUR 10,001-50,000)

Procenat najnižih i najviših budžeta EOCD i njihov doprinos ukupnim budžetima OCD

- 14% od EOCD (kategorija 1, nema budžeta) učestvuje sa 0% u okviru ukupne sume godišnjeg budžeta nevladinih organizacija
- 14% od EOCD (kategorija 8, preko EUR 100,000) učestvuje sa 42% (EUR 200,000) u okviru ukupne sume godišnjeg budžeta

TRI NAJVAŽNIJA IZVORA FINANSIRANJA OCD

F3 strana vlada/grantovi međunarodnog javnog sektora ili donacije **78.6%**

F1 domaća vlada/grantovi ili donacije javnog sektora **71.4%**

F6 - strane/međunarodne/fondacije donacije/grantovi **64.3%**

PET NAJVAŽNIJIH PRIORITETNIH OBLASTI ZA EOCD U CRNOJ GORI

T11 ekološko obrazovanje/obrazovanje u oblasti održivog razvoja **100%**

T4 biodiverzitet **85.7%**

T17 zaštita prirode **85.7%**

T19 održivi razvoj **85.7%**

T12 & T21 zakonodavstvo iz oblasti životne sredine & turizam/održivi-/eko- turizam **78.6%**

TRI NAJVAŽNIJE AKTIVNOSTI EOCD U CRNOJ GORI

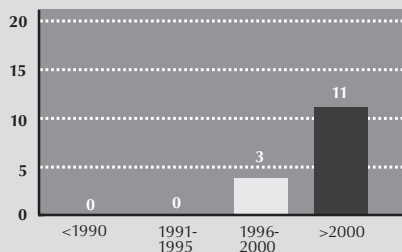
A2 kampanje za podizanje svijesti **100%**

A10 rad na terenu **85.7%**

A1 savjetodavne usluge **78.5%**

GRAFIKON 1.

Godina osnivanja EOCD u Crnoj Gori (%)

Kategorija 1. – do 1990.

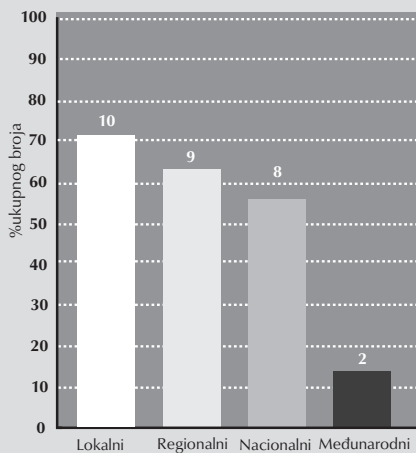
Kategorija 2. – 1991.-1995.

Kategorija 3. – 1996.-2000.

Kategorija 4. – 2001.-2006.

GRAFIKON 2.

Okvir rada EOCD u Crnoj Gori

(Prikazani podaci predstavljaju broj organizacija i procentualni udio in totalnom broju)

Upoređivanje podataka iz 2001. i 2006.

Pošto je Crna Gora nova država, REC nije sakupljao odvojene podatke za Crnu Goru 2001. godine, kad je ona bila dio Jugoslavije. Stoga, ovaj pregled oslikava situaciju samo za 2006. godinu.

Četrnaest ekoloških organizacija civilnog društva iz Crne Gore odgovorilo je na ovo istraživanje. Oni tvrde da imaju otprilike 3,211 članova, dok najveća organizacija ima 1,507 članova od ukupnog broja (polovina svih članova u pokretu). Kao takva, prosječno članstvo u grupama je 229 članova po EOCD. Navedeno je 50-tak ljudi koji su zaposleni bilo puno ili skraćeno radno vrijeme u pokretu (oko 3.5 po grupi i to predstavlja jedan od najvećih prosjeka u regionu jugoistočne Evrope); i nekih 634 volontera koji rade u ovim organizacijama i učestvuju u njihovim aktivnostima.

Ukupan procijenjeni budžet EOCD u Crnoj Gori iznosi EUR 477,500, što daje prilično impresivan prosječni budžet od EUR 34,107 po organizaciji. Međutim, 14 % organizacija tvrde da nemaju budžet za svoje aktivnosti. Najveća kategorija (43 %) predstavlja one EOCD, čiji budžeti se kreću između EUR 10,001 i EUR 50,000. Pored toga, dvije EOCD imaju budžete preko EUR 100,000 godišnje. Ove cifre ukazuju na to da od 14 organizacija koje su predale upitnike, većina je finansijski stabilna i imaju pristojan nivo podrške za njihove aktivnosti.

Najučestaliji izvori finansijske podrške su grantovi stranih vlada/međunarodnog javnog sektora (78 %), grantovi domaćih vlada/javnog sektora (71 %) i grantovi stranih/međunarodnih fondacija (64 %). Ovaj trend ostaje isti takođe kada se uporede podaci sa cijelom Jugoslavijom iz 2001. Očigledno je da strani izvori finansiranja dominiraju kao finansijski izvori za crnogorske ekološke pokrete.

Najvažnije prioritetne teme za ove organizacije u Crnoj Gori su obrazovanje iz oblasti životne sredine i obrazovanje iz održivog razvoja, biodiverzitet i zaštita prirode, i održivi razvoj sa fokusom na zakonodavstvu iz oblasti životne sredine i eko-turizma. U svom radu,

EOCD uglavnom sprovode aktivnosti kao što su kampanje za podizanje svijesti, rad na terenu i pružanje savjetodavnih usluga.

Što se tiče osnivanja, velika većina organizacija je u izvještaju navela da su se osnovale poslije 2000. Uz to, ove organizacije uglavnom djeluju na lokalnim i regionalnim nivoima, dok vrlo malo njih spominje da radi na međunarodnom nivou.

Zakonski i regulatorni okvir

Proces registracije OCD u Crnoj Gori je jednostavan i ne iziskuje značajne finansijske izvore. Crnogorske vlasti izdale su koristan vodič koji pomaže prilikom registracije, tako da se pravne usluge ne moraju ni tražiti. Očigledno da su lakoća registracije i labava primjena zakona, rezultirali zloupotrebama sistema, što uključuje registraciju kompanija i biznisa koje ostvaruju profit, koje se registruju kao EOCD da bi izbjegle poreze. Crnogorske EOCD pokazuju različite forme i statuse udruženja, iz razloga koji nisu u potpunosti jasni.

Nepreciznost zakona i nedovoljan nivo implementacije dovode do toga da EOCD nisu sigurne da li su njihove aktivnosti u skladu sa zakonom. Sektor OCD uglavnom ima lošu reputaciju, zbog velikog broja lažnih OCD, što dalje ograničava sposobnost OCD koje žele dobro da djeluju u zakonskim okvirima. Vlasti

su pod javnim pritiskom i ignorišu zakonske procedure tehničkog karaktera, jer strogo sprovođenje se vidi kao suprotno procesu demokratizacije u zemlji. Štaviše, poreski inspektori mogu da provjere arhivu, ali ne mogu da provjere da li su aktivnosti organizacije u skladu sa svrhom postojanja te organizacije. EOCD imaju određene olakšice po pitanju poreza, i često se mogu uključiti u komercijalne aktivnosti, iako previsoke stope poreza rezultiraju time da mnoge EOCD zvanično ne registruju svoje zaposlene. Ipak, najšire gledano postoji slaba svijest o specifičnim zakonskim uslovima i čini se da EOCD ne smatraju da su zakonske obaveze od velikog značaja za njihovo poslovanje.

Postojeći zakonski okvir je uopšteno dobar ili se čak može reći veoma dobar, međutim implemenatcija i primjena je slaba. EOCD optužuju vlasti da djeluju selektivno prema određenim EOCD, koristeći moć u davanju određenih grantova i favorizovanju određenih EOCD da učestvuju u vladinim procesima dok navodno koriste upravne mjere i pritisak protiv EOCD, koje se smatraju opasnim po vladu što može čak prerasti i u fizičke prijetnje.

Posredovanje u oblasti životne sredine praktično ne postoji. Postoji visoka stopa uključivanja u nacrtu zakona, ali ukazuje se na to da je

Glavni zaključci

- Proces registracije je jednostavan, jasan i jeftin, i OCD pruža značajne prednosti po pitanju poreza.
- Postoji visoka stopa zloupotrebe u vezi sa mogućnostima registracije OCD od strane kompanija koje ostvaruju profit, što nije razmatrano od strane vlasti.
- EOCD ne uzimaju za ozbiljno svoj pravni status, niti uzimaju za ozbiljno zakonske uslove, uglavnom zbog nedostatka sprovođenja i stavljanja na snagu istih od strane vlasti.
- Zakonski okvir u vezi sa dostupnosti informacija i učešćem javnosti je veoma dobar.
- Neke EOCD navode u izvještaju da se vlasti služe prijetnjama, zaplašivanjima, favorizuju neke organizacije, u zavisnosti od toga koliko one podržavaju ili ne podržavaju vlasti.
- EOCD teže da fokusiraju svoje aktivnosti na makro nivo, kao što je pravljenje nacrtu zakona, prije nego na mikro nivo u pojedinačnim slučajevima.

zakonski okvir još uvijek u procesu uspostavljanja i da EOCD smatraju svojim prioritetom da pomognu u uspostavljanju zakona, prije nego da ih koriste u pojedinim slučajevima. Pošto Crna Gora ima mali broj OCD, potrebe za obukama su veoma fokusirane i specijalizovane. Neke organizacije traže pravnu obuku.

Izvori finansiranja

Glavni izvori finansiranja EOCD u Crnoj Gori su – s velikom razlikom - grantovi stranih vlada/međunarodnog javnog sektora, grantovi domaćih vlada i grantovi stranih/međunarodnih fondacija. Nijedan drugi tip finansiranja nije tako blizu ovim trima tipovima finansiranja po učestalosti. Kao takva, osnova finansiranja za EOCD u Crnoj Gori izgleda prilično usko definisana. Uz to, osim članarina, ne postoji nijedan drugi vid samofinansiranja niti ugovaranja u značajnom obimu. Međutim, izgleda da jačanje lokalnih sponzorstava od strane kompanija i biznisa obećava.

Kad je u pitanju relativna važnost izvora finansiranja, grantovi stranih vlada/međunarodnog javnog sektora i grantovi stranih/međunarodnih fondacija dominiraju nad ostalima. Iako mnoge grupe dobijaju sredstva od domaće vlade (centralne i lokalne), obim finansiranja je manji nego kod druga dva izvora. Prilično je jasno da dominantan izvor finansiranja EOCD dolazi iz spoljnih izvora, i, iako izgleda da mnoge EOCD imaju zdrave budžete (2/3 imaju godišnje budžete preko EUR 10,000), postoji mogućnost, da usljed smanjenja stranih izvora finansiranja izvori resursa finansiranja u okviru sektora, neće biti dovoljno raznovrsni da mogu da izdrže nastale promjene.

Ljudski i organizacioni kapaciteti

Generalno, EOCD u Crnoj Gori su svjesne oruđa za strateško planiranje, ali ih NVO samo djelimično koriste. Većina ima strateški plan i/ili radni plan, nijedna od intervjuisanih nije imala biznis plan niti plan o prikupljanju

Glavni zaključci

- Najvažniji donatori su strani (vladini donatori i fondacije), koji predstavljaju glavni finansijski izvor za ekološki pokret. Međutim, EOCD osjećaju da se prioriteti donatora često ne podudaraju sa njihovim potrebama.
- Smatra se da je rukovođenje projektima finansiranim od strane stranog granta neproporcionalno u odnosu na dodijeljene iznose. Crnogorske EOCD su primijetile da je posebno teško pristupiti Fondovima Evropske komisije, ili zato što su suviše komplikovani ili zato što su uslovi suviše strogi. Fondovi centralne i lokalne vlade dostupni su, ali su obično manji i ono što im nedostaje jeste manjak dovoljne transparentnosti u njihovom rukovođenju.
- Neprihvatanje operativnih troškova i plata osoblja od strane donatora predstavlja kočnicu organizacionom razvoju EOCD.
- Pristup donatorima i informacijama o mogućnostima finansiranja prilično su ograničeni van glavnog grada, što se posebno odnosi na ruralne oblasti.
- Crnogorske EOCD koje su bile predmet istraživanja pokazuju prilično zdrave budžete u regiji i pokazuju pozitivan stav po pitanju finansijske situacije.
- Crnogorske EOCD su prilično dobro opremljene, ali osoblje ima niske kapacitete (ovo se posebno odnosi na finansijski menadžment).
- Ekološke grupe još uvijek nisu u potpunosti istražile strategije samofinansiranja. EOCD vjeruju da se lokalna filantropija ne razvija.

Glavni zaključci

- Koncept strateškog liderstva, menadžmenta procesom i njegovim oruđima, civilne organizacije uglavnom dobro poznaju i neke od EOCD ih koriste.
- Strategija obezbjeđivanja sredstava smatra se najvažnijim oruđem za strateško liderstvo, iako, nijedna organizacija koja je bila predmet istraživanja, nije pokazala da ima razvijenu strategiju u tom smislu.
- Vladina tijela su slaba i imaju mali uticaj na rad organizacija.
- Komunikacija i strategije odnosa s javnošću rijetko su razvijene, dok mnoge EOCD primjećuju potrebu za boljom komunikacijom sa javnošću i ostalim zainteresovanim stranama, kao i za stvaranjem bolje slike.
- Većina organizacija smatra svoje aktivnosti uspješnima, glavne prepreke koje navode u svom radu su: vlada, koja ne prihvata EOCD kao partnere, ograničeni fondovi, nedovoljan broj ljudi koji radi u pokretu, mladi ljudi koji se sele iz siromašnijih oblasti i nedostatak ekspertize.
- Jasno je da postoji loša komunikacija i nedostatak razumijevanja između EOCD i ostalih zainteresovanih strana po pitanju sposobnosti i uloga ovih organizacija.
- Predstavnici donatora, vlade i organizacija koje pružaju podršku osjećaju da ono što nedostaje EOCD jesu, transparentnost, odgovornost, i podsticaj od donatora.

sredstava. Ono što je interesantno, EOCD smatraju da je beskorisno da imaju strategiju o prikupljanju sredstava, zbog ograničenog broja donatora u Crnoj Gori i činjenice da one prave svoje strategije sa kojima ove organizacije nisu upoznate.

Većina EOCD u Crnoj Gori smatra da su bili u potpunosti ili djelimično uspješni u cjelokupnim aktivnostima proteklih nekoliko godina. Postoje glavne prepreke koje stoje na putu ka uspjehu EOCD, kao što su: vlada koja ne prihvata EOCD kao partnere, ograničene mogućnosti finansiranja, nedovoljan broj ljudi koji rade u pokretu, mladi ljudi koji se sele iz siromašnijih ruralnih oblasti i, generalno, nedostatak ekspertize u oblasti životne sredine. Postoji samo mali broj EOCD čija misija u potpunosti slijedi potrebe životne sredine i zainteresovanih strana. Mnoge EOCD u Crnoj Gori nisu organizaciono moćne i nezavisne. Kao takve, ishod njihove misije zavisi od programa donatora i, u nekim slučajevima, podstaknute su od strane vlade. Razlog ovakve zavisnosti čisto je materijalne prirode: EOCD je potrebno da dobiju projekte koje raspisuju donatori i vlada da bi preživjeli.

EOCD i ostale zainteresovane strane imaju u potpunosti suprotne stavove, kada su u pitanju dobre strane i slabosti EOCD. Jasno je da postoji loša komunikacija između ovih zainteresovanih strana i nedostatak razumijevanja po pitanju uloga i aktivnosti koje EOCD razvijaju u društvu, uključujući i njihov kapacitet da implementiraju projekte, njihovu efektivnost i sposobnosti. Jasno je da je EOCD potreban bolji imidž i veća transparentnost među raznim zainteresovanim stranama u društvu.

Crnogorske EOCD zapošljavaju u prosjeku veliki broj osoblja (3.5 po organizaciji), u poređenju sa većinom ostalih u jugoistočnoj Evropi, takođe, prosjek plaćenog/neplaćenog osoblja po organizaciji najveći je u regionu: 1 na svakih 13 članova osoblja se plaća, u prosjeku. Ovo je dobar znak za dugoročni razvoj EOCD, pošto plaćeno osoblje donosi stabilnost u organizaciju i, u podesnom kontekstu, razvoj (iako ove brojke mogu da se mijenjaju ako osnova NVO postane šira). Dok se ljudi priključuju pokretu iz želje da unaprijede životnu sredinu i društvo uopšte,

Glavni zaključci

- Generalno uzev, dostupnost zvaničnim informacijama je neadekvatna, a ono što je dostupno EOCD je problematičnog kvaliteta i zastarjelo, slabo predstavljeno i/ili nepouzđano.
- Zabilježeno je da se raspodjela zvaničnih informacija o životnoj sredini i održivom razvoju (i proaktivnih i pasivnih) ne javlja na organizovan način, i zato su sve EOCD, koje su bile predmet istraživanja, zahtijevale unapređenje, uključujući i rukovođenje zahtjevima za informacijama.
- Skoro sve EOCD pozdravile su unapređenja u razmjeni informacija sa vlastima, i fizički i virtuelno, kao i obuke za unapređenjem kapaciteta vladinih institucija, pošto se konflikti uglavnom javljaju jer oni ne znaju kako dobro da uspostave radne odnose sa EOCD.
- Preko polovina EOCD iz Crne Gore čuva kolekcije knjiga o životnoj sredini, brošure, CD-ROM-ove i izvještaje. 83% smatra da vještine i kapaciteti znanja organizacije u vezi sa temama iz oblasti životne sredine na kojima rade su "adekvatni". Uprkos tome, svi podržavaju i pozdravljaju dodatne obuke koje bi proširile njihova interna znanja.
- EOCD nastoje da ne preduzimaju spostvena istraživanja podataka, već u velikoj mjeri zavise od zvaničnih informacija. Polovina organizacija opremljena je bazama podataka da bi mogli upravljati svojim informacijama, dok manje od 1/3 koristi opremu za izradu publikacija na personalnim računarima.
- Pamfleti i brošure su najpopularniji oblici informacija koji se publikuju, uz novinske i periodične članke. E-mail, nezavisni novinski članci ili reklame, Internet website; radio programi ili reklame, telefon i faks su najpopularniji oblici preko kojih EOCD distribuiraju informacije.

mnogi ga napuštaju zbog frustracije u vezi sa sporim tempom promjena, nedostatkom stručnog usavršavanja i niskih plata. U EOCD generalno postoji dobra ravnoteža među polovima, sa nešto malo više muškaraca nego žena koje rade u organizaciji.

Većina organizacija prošla je kroz procjenu potreba za obukom, ali obuke se ne koriste sistematski da bi se poboljšao kapacitet osoblja i uglavnom se to radi ad- hoc. Programi obuke koji su dostupni u zemlji ne objavljuju se unaprijed da bi se moglo isplanirati i oni ne pokrivaju sve tražene teme. Generalno, postoji potreba za različitim pristupom u organizaciji po pitanju izgradnje kapaciteta, gdje osoblje ima mogućnost da dobije iskustvo u implementaciji znanja putem razmjene iskustava i najboljih praksi.

Osnova znanja i informacija

Po pitanju operativne životne sredine, (npr. spoljašnje informaciono okruženje), 69 % EOCD opisalo je generalnu dostupnost informacija o održivom razvoju i životnoj sredini kao neadekvatnu, a samo 23 % je opisalo kao adekvatnu. Jedna EOCD zapazila je da nije mogla dobiti dovoljno informacija o životnoj sredini od države, jer vlada ne prepoznaje životnu sredinu kao prioritet. Što se tiče kvaliteta, skoro sve organizacije civilnog društva, koje su odgovorile na istraživanje, smatrale su da je poboljšanje neophodno što se tiče protoka (100 %), prezentacije (100 %) i pouzdanosti (100 %) zvaničnih informacija. Oni su zapazili da nedostaje oprema za preduzimanje ekoloških mjera, kao ni dobra mreža statističkih podataka.

Što se tiče proaktivne raspodjele, sve ispitane EOCD smatrale su da je unapređenje

neophodno (što se tiče lakoće dostupnosti, distribucije medijskog izvora i elektronskog i štampanog formata). Osobe koje su intervjuisane kometarisale su da vlada ne obezbjeđuje informacije u vezi sa životnom sredinom organizovano, često zato što se neke informacije smatraju vrlo osjetljivim. Zvanični odgovori na zahtjeve za informacijama su takođe često negativno procijenjeni, s napomenom od strane jedne OCD: "Zvanični informacioni sistem iz oblasti životne sredine nije veoma dobro razvijen." Što se tiče unapređenja mehanizama za razmjenu informacija sa vlastima, 91 % pozdravio je fizičke forume, 100 % virtuelne forume.

Što se tiče sopstvene organizacije EOCD po pitanju informacija iz životne sredine, 64 % posjeduje kolekcije brošura i CD-ROM-ova, dok 57 % čuva knjige o životnoj sredini i izvještaje. 83% opisalo je značajke vještine organizacije u okviru tema na kojima rade kao "adekvatne." Uprkos tome, sve organizacije koje su odgovorile na istraživanje pozdravile su dodatnu obuku u cilju proširenja njihovog internog znanja. Ovo bi pomoglo da se otklone karakteristike koje zapažaju međunarodne organizacija, tako je jedna primijetila da su EOCD slabe kad treba dati konstruktivnu kritiku.

Kada se prikupljaju podaci vezano za održivi razvoj i životnu sredinu, jedna organizacija je primijetila da su "EOCD 100% zavisne od informacija koje se tiču životne sredine," "što utiče na mogućnost da EOCD dalje prosljeđuju ove informacije." Polovina EOCD u Crnoj Gori oslanja se na baze podataka da bi upravljala svojim informacijama, dok se 29% oslanja samo na dizajn i izradu publikacija na personalnim računarima. Brošure i pamfleti su najpopularniji publikovani oblici informacija (od strane polovine crnogorskih EOCD), uz novinske i periodične članke. Međutim, međunarodni donator je primijetio da bi EOCD trebalo da uče kako da koriste podesan jezik kako bi građani mogli da razumiju informacije koje se tiču životne sredine. E-mail, nezavisni novinski članci ili reklame, Internet website; radio

programi ili reklame i telefon i faks koriste sve ispitane EOCD, za distribuciju informacija. Ipak, izvještavanje medija izgleda da je glavni izvor informacija o tome šta rade EOCD.

Odgovornost

- Nedavno je razvijena vladina strategija za saradnju sa EOCD, ali postoje samo ograničeni mehanizmi saradnje ili kooperativna tijela između vlade i EOCD (npr. Savjet za održivi razvoj). Najuočiglednija forma konsultacije jeste pozivanje predstavnika OCD u radne grupe koje diskutuju nacrt zakona, planove, programe, ili pozivanje na okrugle stolove, koji dovode eksperte iz odsjeka u ministarstvima ili agencijama ili sektorskim ministarstvima, akademske eksperte i ekološke organizacije civilnog društva. Iako je odnos između EOCD i Ministarstva koje se bavi životnom sredinom i nekih drugih ministarstava generalno dobar, uticaj OCD je ograničen kada treba formulisati vladinu politiku. Postoje, ipak, dobri primjeri kad vlada mijenja svoju poziciju prateći jak pritisak OCD (npr. Rijeka Tara).
- Saradnja vlade i NVO još uvijek zavisi u velikoj mjeri od ličnih kontakata. Neka ministarstva, kao i lokalne vlasti odredile su i kontakt osobu za saradnju sa OCD.
- Obično vlada objavljuje javni poziv za učešće OCD u različitim radnim grupama, i EOCD imenuju i glasaju OCD. Međutim, ne postoje pravila ni uslovi po pitanju selekcije i delegiranja predstavnika OCD i selekcija se često zasniva na ličnim kontaktima.
- EOCD nisu iskusne u radu sa javnošću, kako bi ih uključili ili pokrenuli u procesu donošenja odluka. Veće i jače grupe imaju veći domašaj djelovanja nego druge i zalažu se za više fokusirana specifična pitanja nego što je to bio slučaj ranije.
- Obično postoji dobra komunikacija i saradnja između EOCD i lokalnih zainteresovanih strana, ali obično se javlja kroz dobrovoljne inicijative, direktne akcije ili manje aktivnosti nego u formi

intenzivnijih zajedničkih aktivnosti ili projekata, kao što su razvijanje LEAPa ili preuzimanje inicijativa da bi se unaprijedila životna sredina, smanjila zagađenost i zaštitila priroda.

- Saradnja sa nacionalnim/lokalnim biznisom u inicijalnoj je fazi i prilično je ograničena.
- Iako se zakonski okvir postepeno razvija i osnovna prava za pristup informacijama i učešće javnosti su obezbijedena, praktična implementacija i dalje zaostaje. Sprovođenje i nedostatak jasnih pravila i procedura i dalje ostaje ključni problem.
- Uprkos malom poboljšanju u implementaciji pristupa informacijama, mnoge vlasti još uvijek ne odgovaraju niti u potpunosti obezbjeđuju informacije na zahtjev ili proaktivno. Takođe nedostaje kapacitet da se implementiraju obaveze u skladu sa zahtjevima. Pristup nacrtima zakona i informacijama o zagađenju najproblematičniji su.
- Novi zakon o pristupu informacijama daje tu mogućnost i EOCD ga koriste da testiraju kapacitet javnih institucija o tome kako se one usklađuju sa ovim zakonom, ali mnoge EOCD još uvijek ne koriste ove mogućnosti.
- Novi Zakon o procjeni utucaja na životnu sredinu obezbjeđuje dobru osnovu za učešće javnosti i uslovi za učešće javnosti uključeni su u većinu tekućih zakona, ali to još uvijek nije postala opšta praksa. Međutim, javne rasprave nisu uvijek obezbijedene, a i ako jesu, ne sprovode se u potpunosti. (Novi zakoni su usvojeni - SEA/IPPC - ali će se primjenjivati tek od 2008.).
- Postoji nova regulativa na lokalnom nivou o zelenim površinama i ovo obezbjeđuje pristup informacijama i učešće javnosti na lokalnom nivou po pitanjima koja se odnose na zelene površine. Uprkos tome, ovo je implementirano samo u jednoj opštini do sada.
- Pravo na pristup pravdi obezbjeđuje se kroz pristup informacijama i učešće javnosti, ali postoje prepreke koje otežavaju njihovo sprovođenje i mogućnost korišćenja ovih

prava od strane građana i EOCD (nedostatak znanja o pravima građana, kako se ova prava mogu ostvariti, iskustvo o tome na koji način se može žaliti i nedostatak besplatne pravne pomoći i savjeta građanima).

- EOCD imaju pravo da podnesu tužbe protiv vlasti, ali ne koriste te mogućnosti. Pravna pomoć građanima nije dostupna ili nije usmjerena na prava iz oblasti životne sredine i predstavlja jednu, među preprekama, za praktičan pristup pravima na pravdu.

Rezultati istraživanja o trenutnom statusu javne odgovornosti u Crnoj Gori pokazuju da je generalni zakonski okvir prilično razvijen i u skladu sa odredbama Arhuske konvencije i direktivama Evropske komisije po pitanju pristupa informacijama, učešća javnosti u donošenju odluka i pristupa pravdi u pitanjima koja se odnose na životnu sredinu. Crna Gora nije još uvijek ratifikovala/pristupila Konvenciji, ali prava slična onima oslikanim u Arhuskoj konvenciji uključena su u niz novih zakona koji su usvojeni ili se razvijaju i ustanovljavaju, sprovode ili unapređuju primjenu ovih prava. Ipak, pristup pravdi dosta zaostaje.

Novi zakoni adresiraju propuste u sistemu i očekuje se da će se situacija znatno poboljšati. Međutim, nekoliko od ovih zakona stupiće na snagu od 2008. Trenutno, još uvijek postoje neki propusti i neusklađenosti između različitih, nedavno ili ranije usvojenih zakona. Institucionalna pozadina treba još da se razvije ili dalje unaprijedi, efektivni mehanizmi treba da se postave na svoje mjesto i prakse razviju ili dalje unaprijede da bi se postigla implementacija pomenutih prava. Finansijska i ograničenja ljudskih resursa jesu i mogu biti prepreke efektivnoj implementaciji ovih obaveza.

Saradnja između vladinih tijela i OCD je nedovoljna i uglavnom ograničena na ključne grupe OCD koje diskutuju o nacrtima zakona i strateškim dokumentima.

KOLAŠIN

NVO Natura*NGO Natura*

Trg Borca bb 81210 Kolašin, Crna Gora
 Tel: (382 81) 860-040; (382 69) 074-766
 Faks: (382 81) 865-041
 E-mail adresa: natura@cg.yu
 WEB adresa: www.naturacg.org

Lider: Milan Medenica, izvršni direktor**Kontakt osoba:****Godina osnivanja:** 2002. godina**Godina registracije:** 2002. godina**Vrsta registracije:** Nevladino udruženje**Broj zaposlenih:** 3**Broj članova:** 105**Broj volontera:** 120**Godišnji budžet:** EUR 10,001-50,000**Izvor finansiranja:** FS1, FS3, FS6, FS7, FS9, FS10**Glavne teme:** T1, T2, T3, T4, T6, T10, T11, T12, T13, T14, T17, T18, T19, T20, T21, T22, T24, T25, T26**Aktivnosti:** A1, A2, A3, A4, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A12, A14, A17, A19, A20, A21, A22, A23, A24, A25**Nivo aktivnosti:** lokalni, regionalni (region u okviru zemlje), nacionalni**Broj krovnih organizacija:** MANS, Zeleni krug, Zajedno - saradnjom do cilja**Jezici:** Engleski i lokalni**Glavne publikacije:**

- *Komparativna analiza regionalnog razvoja u Crnoj Gori, sa posebnim naglaskom na Sjeverni region, Kolašin 2004. godina, tiraž: 500 primjeraka;*
- *Procjena uticaja izmijenjene topografije na vrijednosti meteoroloških parametara na sjeverozapadu Crne Gore, Kolašin, 2004. godina, tiraž: 500 primjeraka*
- *Katalog botaničke bašte, Kolašin 2005. godina, tiraž: 2000 primjeraka, dvojezično (engleski i lokalni jezik)*
- *Priručnik za kategorizaciju privatnog smještaja u Crnoj Gori, Kolašin 2006. godina, tiraž 2000 primjeraka*
- *Mapa Kolašina, Kolašin 2006. godina, tiraž: 4000 primjeraka*

Komentari: NVO Natura je realizovala: Projekat Regionalnog centra javnog zastupanja (Donator: USAID – ORT), projekat PREZENTACIJA TURISTIČKE PRIVREDE KOLAŠINA (Donator: UNDP), VELIKA EKOLOŠKA AKCIJA (Donator: Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine i lokalni donatori), Eko kampanja NE SJUTRA, KRENIMO SADA (Donator: USAID-CHF), Watch dog projekat koji je realizovao MANS sa lokalnim partnerima (Donator USAID - ORT), Projekat Ljetnje škole (Donator: Britanski Savjet), Projekat zaštita eko sistema Tare i Morače (Donator: Vlada Republike Crne Gore), Projekat Ruralni i regionalni razvoj Crne Gore (Donator: UNDP), Organizovanje okruglog stola na temu Plan razvoja planinskog turizma u Crnoj Gori, trendovi u svijetu, iskustva u regionu (Donator: UNDP – Kancelarija Podgorica), Članovi smo radne grupe u procesu izrade Nacionalne strategije održivog razvoja, kao predstavnici

NVO sektora (Projekat je podržan od UNDP – Kancelarija Podgorica) Projekat izrade kataloga Botaničke bašte u Kolašinu (Donator: USAID/CHF), Projekat izrade mape Kolašina (Donatori: USAID-ORT, Sekretarijat za razvoj RCG, Opština Kolašin i lokalni privrednici), Projekat Podizanje standarda u pružanju turističkih usluga (Donator: USAID - ORT), Centar za promociju održivog razvoja (Donator: Rokfeler brothers fondacija)

KOTOR

Centar za marinski i priobalni inženjering i konsalting 'Adriatik'

Adriatik Centre for Marine and Coastal Engineering and Consulting (Adriatik)
 Plagenti D1 85330 Kotor, Crna Gora
 Tel: (382 67) 315-802

Faks:

E-mail adresa: adriatik@cg.yu

WEB adresa:

Lider: Uroš Tatimir, predsjednik**Kontakt osoba:****Godina osnivanja:** 2003**Godina registracije:** 2003**Vrsta registracije:** Javna organizacija**Broj zaposlenih:****Broj članova:** 6**Broj volontera:** 4**Godišnji budžet:** EUR 5,001-10,000**Izvor finansiranja:** FS1, FS7, FS11, FS12**Glavne teme:** T4, T6, T11, T12, T17, T21, T26**Aktivnosti:** A1, A2, A8, A9, A10, A11, A15, A22**Nivo aktivnosti:** lokalni**Broj krovnih organizacija:****Jezici:** Srpski, Engleski**Glavne publikacije:**

- *Monitoring plaža u Crnoj Gori*

Komentari:

- Studija mogućnosti revitalizacije prirodnih i izgradnje vještackih plaža nasipanjem na obalu pijeska izbagerovanog iz mora
- Projekat monitoringa crnogorskih plaža Pržno, Petrovac i Mogren
- Projekat analize upotrebljivosti raspoloživog materijala za nasipanje i prehranjivanje plaža u Risnu
- Elaborat o mogućnostima poboljšanja cirkulacije vode u uvali Pržno ispred hotela Plavi Horizonti u Titvu
- Studija mogućnosti uređenja obale i izgradnje obalnog zida na plaži u Pržnom kod Miločera.

KOTOR

Eko Centar 'DELFIN'

Eco Centre Dolphin (Eco 'DELFIN'/ Eco 'DOLPHIN')

Rakite 4/1/1/3 85330 Kotor, Montenegro
 Tel: (382 82) 323-929, (382 69) 416-743

Faks: (382 82) 322-756

E-mail adresa: ecodelfin@cg.yu

WEB adresa: ecodelfin.com

Lider: Ljilja Radunović izvršni direktor

Kontakt osoba: Radmila Beća Radulović sekretar

Godina osnivanja: XII. 2000god

Godina registracije: 2000god

Vrsta registracije: Javna organizacija

Broj zaposlenih: 2

Broj članova: 78

Broj volontera: 20-30

Godišnji budžet: EUR 10,001-50,000

Izvor finansiranja: FS1, FS2, FS3, FS5, FS6, FS7, FS13

Glavne teme: T2, T3, T4, T6, T11, T12, T13, T14, T17, T19, T20, T21, T24, T25, T26

Aktivnosti: A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A13, A14, A16, A17, A18, A19, A20, A21, A25

Nivo aktivnosti: lokalni, regionalni (region u okviru zemlje)

Broj krovnih organizacija: volvox, Arhuska konvencija,

'zajedno do cilja' (crnvo)

Jezići: Engleski, Italijanski

Glavne publikacije:

- *'Igra pelikana'* - 2001. god. REC,
- Eko turistički informator, *'Igra delfina'* - 2005 Opština Kotor,
- *'Mi imamo Boku ali ne samo za nas'* - 2004 Ministarstvo turizma Crne Gore i Opština Kotor 2005. god,
- *'Pravna regulativa EU u oblasti životne sredine'* - 2005. god.

Komentari:

- *'Igra pelikana'* - 2001. god. REC (upoznavanje djece ranog školskog uzrasta kroz igru sa prirodnim i kulturnim bogatstvima Skadarskog jezera)
- *'Stop krivolovu'* - 2002. god. UNDP (kampanja za suzbijanje krivolova na moru u sedam opština)
- *'Arhuska konvencija-mogućnosti primjena'* - 2002. god. Ambasada kraljevine Holandije (osnovne informacije o Arhuskoj konvenciji)
- *'LEAP za sve Kotorane'* - 2002. god. Ambasada kraljevine Holandije (Lokalni ekološki akcioni plan šanse za razvoj Kotora kao ekološke opštine)
- *'Vaša jelka naša briga'* - 2003. god. (akcija sprječavanja nekontrolisane sječe mladih stabala u vrijeme Novogodišnjih praznika)
- *'Sta možemo zajedno'* - 2003. god. JP'Morsko dobro i Ministarstvo za turizam (organizovanje i realizacija zajedničke eko akcije, 32 eko NVO iz CG na uređivanju Velike plaže u Ulcinju)
- *'Zelena škola'* - 2003. god. Opštinski konkurs za NVO (edukacija sađenja i njegovanja mediteranskog ukrasnog bilja)
- *'CEEWEB inicijativa u Crnoj Gori'* - 2004. Nacionalni koordinatori za CEEWEB inicijativu-stanje životne sredine (UNDP)
- Eko turistički informator *'Mi imamo Boku ali ne samo za nas'* - 2004 Ministarstvo turizma Crne Gore i Opština Kotor 2005. god.
- *'Igra delfina'* - 2005 Opština Kotor

- *'Evropski standardi u zaštiti životne sredine za Opštinu Kotor'* - 2005. god. EU preko evropske agencije za rekonstrukciju i u saradnji sa Evropskim pokretom u Srbiji
- Ozelenjavanje dvorišta dječijih vrtića (7 objekata) sa 800 sadnica ukrasnog bilja.
- Izložba *'Djeca i more ekološke Crne Gore'* na sajmu ekologije u Budvi
- Izložba *'Djeca,more i delfini'* u saradnji sa pet O. Š. sa područja Kotora i Podgorice u Kotoru
- Obilježavanje 22. IV Dana planete Zemlje poklanjanjem ekološkog propagandnog materijala širom lokalne zajednice (škole, vrtići, lokalne radio stanice i sl.)
- Jedan od osnivača i urednika Eko radio programa na Radio Kotoru

KOTOR

NU Nautilus

NGO Nautilus

Vidikovac bb 85330 Kotor, Crna Gora

Tel: (382 69) 551-036

Faks:

E-mail adresa: nautilus03@cg.yu

WEB adresa:

Lider: Slavica Kaščelan, predsjednik

Kontakt osoba:

Godina osnivanja: 2003

Godina registracije: 2003

Vrsta registracije: Ne znam

Broj zaposlenih: 10

Broj volontera: 5

Godišnji budžet: Nema budžeta

Izvor finansiranja: FS3

Glavne teme: T3, T4, T11, T26

Aktivnosti: A1, A2, A7, A9, A10, A20, A22

Nivo aktivnosti: lokalni, regionalni (region u okviru zemlje)

Broj krovnih organizacija:

Jezići: Engleski, Italijanski

Glavne publikacije:

Komentari:

NIKŠIĆ

"Proizvodnja Zdrave Hrane"

Production of Organic Food (POOF, PZH)

Miolje polje, Župa 81400 Nikšić, Crna Gora

Tel: (382 69) 435-785

Faks:

E-mail adresa: pzhnk@cg.yu

WEB adresa:

Lider: Andrija Mičković, izvršni direktor

Kontakt osoba: Jovo Radulović, projekt menadžer

Godina osnivanja: 2002

Godina registracije: 2002

Vrsta registracije: Asocijacija

Broj zaposlenih: 2

Broj članova: 95**Broj volontera:** 15**Godišnji budžet:** EUR 10,001-50,000**Izvor finansiranja:** FS1, FS3, FS6, FS7, FS9, FS10, FS13**Glavne teme:** T1, T2, T4, T7, T11, T12, T13, T17, T18, T19, T20, T21, T22, T25, T26**Aktivnosti:** A1, A2, A3, A4, A5, A7, A9, A10, A11, A14, A17, A19, A21**Nivo aktivnosti:** lokalni, regionalni (region u okviru zemlje), nacionalni**Broj krovnih organizacija:** MANS**Jezi:** Engleski, Crnogorski**Glavne publikacije:**

- Informatori o organizaciji i organskoj poljoprivredi u Crnoj Gori
- Časopis EKO HRANA, 2003, 23 izdanja do jula 2006.
- Brošure i plakati kojima su promovisane organske farme i seoska područja u Crnoj Gori 2005.

Komentari:

- Crna Gora i organska poljoprivreda
- Pokretanje časopisa za organsku poljoprivredu, ekologiju, zdravu ishranu, turizam i održivi razvoj-EKO HRANA
- Organizovanje seminara, održanih uz podršku Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća i Sekretarijata za razvoj, u Nikšiću i Kolašinu o obuci bio farmera
- Projekat koji je podržala kancelarija UNDP u Podgorici - Eko farme naša ljepota
- Projekat koji je podržala Opština Nikšić - Definisane najvažnijih ekoloških prioriteta u Župi Nikšićkoj i razvoj eko svijesti školske djece
- Pokretanje akcije protiv bespravne gradnje objekta za separaciju i pretjerane eksploatacije pijeska u koritu rijeke Gračanice
- Inicijativa za rješavanje ekoloških problema u Nikšiću

PLJEVLJA

Nevladino Udruženje 'BONUM'*Bonum NGO ('BONUM')*

Nikole Pašića 32 84210 PLJEVLJA, CRNA GORA

Tel: (382 89) 321-732

Faks: (382 89) 321-7832

E-mail adresa: bonum@cg.yu

WEB adresa:

Lider: Ruždija Strujić predsjednik Izvršnog odbora**Kontakt osoba:****Godina osnivanja:** 2001**Godina registracije:** 2001**Vrsta registracije:** Javna organizacija**Broj zaposlenih:** 3**Broj članova:** 55**Broj volontera:** 30**Godišnji budžet:** EUR 5,001-10,000**Izvor finansiranja:** FS1, FS6**Glavne teme:** T11, T18, T19, T21, T24, T25**Aktivnosti:** A2, A4, A7, A10, A20, A22**Nivo aktivnosti:** lokalni**Broj krovnih organizacija:****Jezi:** Engleski, Francuski**Glavne publikacije:**

- Stpen zagadenosti Pljevalja i uticaj na zdravlje stanovništva Pljevalja, 2001

Komentari:

PODGORICA

Centar za zaštitu i proučavanje ptica Crne Gore*Centre for the Protection and Research of Birds of Montenegro (CZIP, CPRB)*

Mirka Banjevića 23 81000 Podgorica, Montenegro

Tel: (382 67) 245-006

Faks: (382 81) 652-520

E-mail adresa: czip@cg.yu

WEB adresa: www.birdwatchingmn.org

Lider: Darko Saveljić, predsjednik**Kontakt osoba:** Darko Saveljić**Godina osnivanja:** 2000**Godina registracije:** 2006**Vrsta registracije:** Asocijacija**Broj zaposlenih:** 0**Broj članova:** 25**Broj volontera:** 25**Godišnji budžet:** EUR 5,001-10,000**Izvor finansiranja:** FS1, FS3, FS6**Glavne teme:** T3, T4, T11, T17, T19, T21**Aktivnosti:** A1, A2, A6, A10, A11, A14, A15, A20**Nivo aktivnosti:** nacionalni**Broj krovnih organizacija:** 0, 0, 0**Jezi:** Engleski**Glavne publikacije:**

- Ptice Crne Gore i njihova značajna staništa, 25.000 primjeraka distribuirano besplatno uz dnevne novine Vijesti

Komentari: više od 40 projekata

PODGORICA

Društvo 'Zelena Gora'*Green Forest Society (Zelena Gora)*

Bulevar Revolucije 26 81000 Podgorica, Crna Gora

Tel: (382 67) 313-409

Faks: (382 81) 623-933

E-mail adresa: markoka@cg.yu

WEB adresa:

Lider: Marko Karaman, predsjednik Društva**Kontakt osoba:****Godina osnivanja:** 2004**Godina registracije:** 2004**Vrsta registracije:** udruženje građana**Broj zaposlenih:** #**Broj članova:** 26

Broj volontera: #

Godišnji budžet: EUR 10,001-50,000

Izvor finansiranja: FS1, FS6, FS10

Glavne teme: T3, T4, T11, T12, T17, T19, T21

Aktivnosti: A2, A9, A10, A21, A22

Nivo aktivnosti: regionalni (region u okviru zemlje), nacionalni, međunarodni

Broj krovnih organizacija:

Jezici: Engleski, Njemački, Makedonski

Glavne publikacije: U pripremi su:

- Brošura o NP Lovćen
- Nacionalna publikacija o IPA staništima

Komentari: U toku je realizacija dva projekta:

- **OBIJELJEŽAVNJE STAZA I OBOGAĆIVANJE TURISTIČKOG SADRŽAJA I PONUDE U NP "LOVČEN"** PO EVROPSKIM STANDARDIMA, donatori Skupština Republike Crne Gore i Ministarstvo turizma Crne Gore.
- **Important Plant Areas (IPA) in Montenegro.** IPA projekat ima za cilj da identifikuje i sačuva staništa sa rijetkim i značajnim biljnim vrstama i gljivama čime se obezbjeđuje okvir za implementaciju Globalne strategije za zaštitu biljaka u okviru Konvencije o biološkoj raznovrsnosti. Realizacija projekta počela je u maju 2006. i trajeće do oktobra 2008. Sredstva za realizaciju obezbijedila je britanska nevladina organizacija Plantlife International uz pomoć Ministarstva poljoprivrede, upravljanja prirodom i kvaliteta hrane Holandije.

PODGORICA

Ekološki konsalting u Crnoj Gori

Environmental Consultancy of Montenegro (ECOM)

IX crnogorske br. 18 81000 Podgorica, Crna Gora

Tel: (382 67) 468-283

Faks: (382 81) 209-120

E-mail adresa: ecom@cg.yu

WEB adresa:

Lider: Aleksandar Ražnatović, predsjednik NVO

Kontakt osoba:

Godina osnivanja: 2001. godine

Godina registracije: 2005. godine

Vrsta registracije: NVO

Broj zaposlenih: 2

Broj članova: 120

Broj volontera:

Godišnji budžet: Nema budžeta

Izvor finansiranja: FS1, FS3, FS5

Glavne teme: T4, T11, T12, T13, T14, T17, T19, T21, T24, T25, T26

Aktivnosti: A1, A2, A4, A5, A10, A11, A19, A20

Nivo aktivnosti: lokalni, nacionalni

Broj krovnih organizacija:

Jezici: Engleski, Italijanski, Poljski

Glavne publikacije:

Komentari: U 2001. godini projekat Edukacija ribara i ribolovačkih društava u cilju podizanja ekološke svijesti, održali 4 radionice na Skadarskom jezeru. Od 2003. godine glavni nosioci kampanje Plava zastavica u Crnoj Gori koji vodimo kao organizacija od povjerenja FEE, fondacije koja vodi kampanju na svjetskom nivou.

PODGORICA

Fondacija za demokratske alternative u društvu- FONDAS

Foundation for Democratic Alternatives in Society (FONDAS)

Kralja Nikole 41 81000 Podgorica, Crna Gora

Tel: (382 81) 601-600

Faks: (382 81) 601-601

E-mail adresa: fondas@fondas.cg.yu

WEB adresa: www.fondas.cg.yu

Lider: Dušan Pavičević, izvršni direktor

Kontakt osoba:

Godina osnivanja: 2004

Godina registracije: 2004

Vrsta registracije: Fondacija

Broj zaposlenih: 3

Broj članova:

Broj volontera: 5

Godišnji budžet: EUR 100,000+

Izvor finansiranja: FS3, FS6, FS11

Glavne teme: T6, T10, T11, T12, T13, T17, T19, T24, T26

Aktivnosti: A1, A2, A6, A8, A9, A13, A16, A17, A18, A19, A24, A25

Nivo aktivnosti: lokalni, regionalni (region u okviru zemlje), nacionalni

Broj krovnih organizacija:

Jezici: Engleski

Glavne publikacije:

- Akcenti sa okruglog stola o potrebi donošenja zakona o hidrometeorološkim poslovima 2005; Procjena uticaja izmijenjene topografije (u slučaju izgradnje elektrane na Tari) na vrijednosti meteoroloških parametara na sjeverozapadu Crne Gore 2004

Komentari: kampanja o potrebi donošenja zakona o hidrometeorološkim poslovima, osnivanje mreže ekoloških organizacija Zeleni Krug, učešće u izradi zakona o vodama, izrada studije o procjeni uticaja izmijenjene topografije (u slučaju izgradnje elektrane na Tari) na vrijednosti meteoroloških parametara na sjeverozapadu Crne Gore

PODGORICA

Fondacija za razvoj sjevera Crne Gore

Foundation for the Development of Northern Montenegro (FORS Montenegro)

Vaka Đurovica br. 84 81000 Podgorica, Crna Gora

Tel: (382 81) 272-323, 310-070

Faks: (382 81) 272-323, 310-070

E-mail adresa: mailbox@forsmontenegro.org
 WEB adresa:

Lider: Menadžment tim:

Igor Golubović, Direktor za ekonomski razvoj
 Vera Madžgalj, Direktor za nove programske inicijative
 Jelena Živković, Finansijski direktor
 Veselin Šturanović, Direktor za civilno društvo
 Dijana Anđelić, Direktor za zaštitu životne sredine
Kontakt osoba: Dijana Andeic, Direktor za zaštitu životne sredine

Godina osnivanja: 2006

Godina registracije: 2006

Vrsta registracije: Fondacija

Broj zaposlenih: 26

Broj članova:

Broj volontera: 130

Godišnji budžet: EUR 100,000+

Izvor finansiranja: FS2, FS3, FS7, FS9, FS11

Glavne teme: T1, T2, T3, T4, T5, T10, T11, T12, T13, T14, T17, T18, T19, T21, T24, T25, T26

Aktivnosti: A1, A2, A4, A5, A7, A8, A9, A10, A11, A13, A16, A17, A19, A20, A22, A24

Nivo aktivnosti: lokalni, regionalni (region u okviru zemlje)

Broj krovnih organizacija:

Jezici: Engleski

Glavne publikacije:

Komentari: FORS Montenegro je lokalna nevladina organizacija kojom partnerski upravlja 13 opština i 5 ministarstava sa ciljem da postane vodeći pouzdan partner za održivi lokalni i regionalni razvoj sjevera Crne Gore. FORS Montenegro aktivno saraduje sa lokalnim institucijama i gradanima kao i sa regionalnim i međunarodnim organizacijama u cilju promovisanja održivog razvoja, privlačenja investicija, razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća, promocije konkurentskih prednosti sjeverne Crne Gore i povećanja učešća građana u projektima koji utiču na poboljšanje životnog standarda i doprinose razvoju zaštite životne sredine.

PODGORICA

NVO Green Home - Zeleni Dom

NGO Green Home (NVO GH, NGO GH)
 Radosava Burića 31 81 000 Podgorica, Crna Gora
 Tel: (382 81) 609-375, 609-376
 Faks: (382 81) 609-375, 609-376
 E-mail adresa: greenhome@cg.yu
 WEB adresa: www.greenhome.cg.yu,
 www.ecotourism.cg.yu

Lider: Darko Pajović, izvršni direktor

Kontakt osoba: Darko Pajović, izvršni direktor

Godina osnivanja: 2000

Godina registracije: 2000

Vrsta registracije: NVO

Broj zaposlenih: 4

Broj članova: 400

Broj volontera: 20

Godišnji budžet: EUR 10,001-50,000

Izvor finansiranja: FS1, FS3, FS6

Glavne teme: T2, T3, T4, T5, T10, T11, T12, T17, T19, T20, T21, T24, T25, T26

Aktivnosti: A1, A2, A3, A4, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A12, A13, A14, A15, A17, A18, A19, A20, A22, A24, A25

Nivo aktivnosti: regionalni (region u okviru zemlje)

Broj krovnih organizacija:

- 'Nacionalni Savjet za održivi razvoj Crne Gore'
- Savjet projekta: 'Razvoj regulative u oblasti zaštite životne sredine u Srbiji i Crnoj Gori', YUGOLEX
- 'Zeleni krug', mreža NVO iz Crne Gore (NVO Green Home je nadležan za koordinaciju PR aktivnosti)

Jezici: Crnogorski, Engleski, Ruski

Glavne publikacije:

- 'Direktorijum ekoloških NVO u Crnoj Gori' 2003
- Ekoturizam – 'Skadarsko jezero i planina Komovi' 2002, 3000 tiraž
- Informator – 'Skadarsko jezero i planina Komovi' 2002, 3000 tiraž
- Reciklaža - 'Zbornik dječjih radova' 2004, 200 tiraž
- 'Mediteranska strategija održivog razvoja', 2005, 500 tiraž

Komentari:

- Edukativna kampanja, 'Rastimo zajedno', integracija djece sa posebnim potrebama u društvo, 2003.
- 'Čisto jezero', kampanja za očuvanje i zaštitu Skadarskog jezera, 2004.
- Edukativna kampanja, 'Zelene škole', edukacija za učenike osnovnih škola o racionalnom korišćenju energije i energetske efikasnosti, 2004.
- 'Neka teče', zajednička kampanja 72 NVO za očuvanje rijeke Tare, 2004.
- 'Edukacija u školama-Reciklaža', edukativni program za nastavnike i učenike o reciklaži i zaštiti sredine, 2004/2005.
- 'Održivi razvoj rijeke Cijevne', u saradnji NVO MANS i AEE iz Albanije, 2004/2005.
- 'Zeleni dan djeteta', kampanja povodom proslave 1. Juna, 2005.
- 'Ucestvuj! Odluči! Pobijedi!', osnovne preporuke Arhuske konvencije, 2006.

PODGORICA

NVO Zeleni Crne Gore

The Greens of Montenegro NGO
 (Greens - Zeleni)

Ivogradska bb. 81 000 Podgorica, Crna Gora
 Tel: (382 81) 281-193
 Faks: (382 81) 281-192
 E-mail adresa: mgreens@cg.yu
 WEB adresa: www.mgreens.cg.yu

Lider: Aleksandar Drljević, izvršni direktor

Kontakt osoba:

Godina osnivanja: 2002

Godina registracije: 2002

Vrsta registracije: Nevladino udruženje

Broj zaposlenih: 2

Broj članova: 1507

Broj volontera: 150

Godišnji budžet: EUR 10,001-50,000

Izvor finansiranja: F11, FS3, FS5, FS6, FS7, FS10

Glavne teme: T4, T11, T12, T14, T17, T19, T25

Aktivnosti: A2, A4, A6, A7, A20

Nivo aktivnosti: nacionalni

Broj krovnih organizacija: MANS; CRNVO

Jezici: Engleski, Francuski, Njemacki

Glavne publikacije:

- Zbornik radova '3 E za Taru', 2004. godina;
- Zbornik radova 'Solarna energija u Crnoj Gori - mogućnosti za njeno korišćenje', 2004. godina;
- Publikacija 'Svjetski Samit o Održivom Razvoju - Deklaracija i Plan Implementacije', 2002. godina.

Komentari: Neke od aktivnosti koje su Zeleni Crne Gore sproveli u proteklom periodu su:

- Međunarodni stručni skup na temu 'Energija u ekološkoj državi';
- Okrugli sto na temu 'Održiv razvoj u Crnoj Gori';
- Radionica 'Mjesto i uloga malih hidroelektrana u Crnoj Gori';
- Akcija čišćenja i uređenja pojedinih dijelova Velike plaže u Ulcinju;
- Akcija uređenja korita rijeke Breznice - Pljevlja;
- Okrugli sto 'Tehologija i tretman čvrstog otpada';
- Okrugli sto 'Obnovljiva energija u Crnoj Gori - mogućnosti korišćenja solarne energije';
- TV reportaža 'Kad ljepote imaju ukus i miris';
- Okrugli sto '3E za Taru' ekološki, energetski i ekonomski aspekti najavljenje gradnje hidroelektrane 'Buk - Bijela';
- Izrada idejnog projekta 'Eko agro turističko selo Bijela - Šavnik', 'Sanacija i zaštita Plavskog jezera od erozionog nanosa' i izrada programskog rješenja 'Ekološke zaštite Biogradskog jezera';

Participiranje u radnim grupama i koordinacija rada eksperata radnih grupa u okviru procesa Izrade strategije održivog razvoja Crne Gore;

- Projekat: Port Milena za nova vremena;
- Projekat: Promocija Arhuske konvencije putem učešća javnosti u rješavanje problema Port Milena;
- Likovno takmičenje osnovnih škola na temu ekološka Crna Gora u očima djeteta i pravljenje ekološkog kalendara za 2006. godinu;
- Zeleni zakoni za zelenu zemlju - popularizacija zakona o;
- Procjeni uticaja na životnu sredinu, Strateškoj procjeni uticaja i
- Integrisanoj kontroli i sprječavanju zagađenja

ŽABLJAK

Razvojni Kulturno Informacioni Centar MOST

Most Development, Cultural and Information Centre ('MOST')

Vucedolska bb 84220 Žabljak, Crna Gora

Tel: (382 67) 227-228

Faks: (382 089) 360-010

E-mail adresa: hits@cg.yu

WEB adresa: www.ngo-most.org

Lider: Siniša Stevović, predsjednik

Kontakt osoba:

Godina osnivanja: 2003

Godina registracije: 2003

Vrsta registracije: Javna organizacija

Broj zaposlenih: 3

Broj članova: 784

Broj volontera: 5-100

Godišnji budžet: EUR 50,001-100,000

Izvor finansiranja: FS3, FS4, FS9, FS10

Glavne teme: T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T17, T18, T19, T20, T21, T23, T24, T25, T26

Aktivnosti: A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A12, A13, A14, A15, A16, A17, A18, A19, A20, A21, A22, A23, A24, A25

Nivo aktivnosti: lokalni, regionalni (region u okviru zemlje), nacionalni, međunarodni

Broj krovnih organizacija: Savjet za održivi razvoj Crne Gore, Mreža NGO 'Zeleno je in', Regionalni NGO FORUM EFE07

Jezici: Engleski, Italijanski

Glavne publikacije:

Komentari: Internet portal Durmitor na web adresi www.durmitorcg.com koji je ujedno i najposjećeniji u Crnoj Gori, 10 juna 2005 pokrenuli smo međunarodnu kampanju za spas rijeke Tara pod nazivom 'NEĆU BARU, HOĆU TARU' koja je rezultirala usvajanjem deklaracije o zaštiti rijeke tare u Parlamentu Crne Gore, regionalni projekat EKO ZONA DURMITOR čija je osnovna zamisao organska proizvodnja hrane kroz turističku valorizaciju cijelog Durmitorskog područja (Žabljak, Šavnik, Plužine), Projekat «Kurs engleskog jezika za turističke radnike na Žabljaku», projekat 'CRNA GORA GALERIJA', projekat ČIŠĆENJE KORITA RIJEKE TARE, Festival održivog turizma 'Durmitor samo za tebe', Razvojno kulturno informacioni centar 'Most' je izabran od više nevladinih organizacija za koordinatora participativnog procesa u procesu izrade Nacionalne strategije održivog razvoja Crne Gore (NSOR-a) u istom procesu imamo i predstavnika u ekspertskoj grupi za oblast ekologija, Polazeći od činjenice da se u cijeloj Crnoj Gori vrše enormni pritisak i prekomjerna eksploatacija šumskih i ambijentalnih cjelina, pokrenuli smo kampanju 'Zeleno je in' koja je u toku, predstavnik Mosta je i član nacionalnog savjeta za održivi razvoj.

Aneks

Dio A – Upis u NVO Direktorijum

Ime grupe/organizacije:

(izvorno ime)

.....

Ime grupe/organizacije:

(prevod na engleski jezik)

.....

Skraćenica/kraći oblik imena:

(na engleskom i na lokalnom jeziku)

.....

Država: .....

Grad: .....

Poštanski broj: .....

Poštanski pretinac:.....

Ulica i broj:.....

.....

Telefon [(pozivni broj za državu-pozivni broj za grad) broj], npr. (387-33) 504-000

.....

Faks: [(pozivni broj za državu-pozivni broj za grad) broj], npr. (387-33) 504-000

.....

E-mail adresa:.....

Adresa web stranice:

.....

Vođa organizacije i njegov/njen položaj:

<Ime> < Prezime>, <Položaj>

Na primjer: John Smith, izvršni direktor

.....

.....

Kontakt osoba (ukoliko se ne radi o prethodno navedenoj osobi):

<Ime> <Prezime>, <Položaj>

.....

Godina osnivanja organizacije:

.....

Da li je vaša organizacija formalno (pravno) registrovana?

Registrovana

Nije registrovana

Ukoliko je registrovana, navedite godinu posljednje (aktivne) registracije:

.....

Ukoliko je vaša organizacija pravno registrovana, o kojoj vrsti registracije se radi?

asocijacija

fondacija

javna organizacija

ne znam

drugo, molimo naznačite:

.....

Koliko ljudi je zaposleno u vašoj organizaciji?

.....

Koliko članova ima vaša organizacija?

.....

Koliko volontera učestvuje u vašim aktivnostima?

.....

Trenutni godišnji budžet:

(odaberite odgovarajući)

- nema budžeta
- do 500 EUR
- 501 - 1000 EUR
- 001 - 5000 EUR
- 5001 - 10,000 EUR
- 10,001 - 50,000 EUR
- 50,000 - 100,000 EUR
- iznad 100,000 EUR
- ne znam

Izvori finansiranja:

(označite sve koji odgovaraju)

- grantovi i donacije domaće vlade/javnog sektora
- ugovori sa domaćom vladom/javnim sektorom
- grantovi i donacije stranih vlada/međunarodnog javnog sektora
- ugovori sa stranim vladama/međunarodnim javnim sektorom
- donacije/grantovi domaćih fondacija
- grantovi/donacije/grantovi stranih/međunarodnih fondacija
- pokroviteljstvo, donacije ili grantovi od strane domaćih firmi/korporacija
- pokroviteljstvo, donacije ili grantovi od strane stranih/međunarodnih firmi/korporacija
- donacije ili grantovi građana ili iz drugih privatnih izvora
- članarine
- naknade i naplate za usluge vezane za misiju (ekonomske aktivnosti), tj. istraživanje, konsalting, edukaciju i trening

- naknade za iznajmljivanje ili druga sredstva (investicije, autorska prava)
- podružno poslovanje i/ili prodaja proizvoda

Glavne oblasti u kojima je vaša organizacija aktivna:

(označite sve koje odgovaraju)

- poljoprivreda/organska/tradicionalna zemljoradnja
- kvalitet vazduha/zagađenje vazduha
- zaštita životinja/divlje životinje
- biodiverzitet
- sertifikacija i označavanje
- klimatske promjene
- zaštita potrošača/prava
- ekonomska sredstva
- energija/nuklearna
- energija/obnovljiva i energetska efikasnost
- edukacija o zaštiti životne sredine/ edukacija o održivom razvoju
- zakonodavstvo u oblasti zaštite životne sredine
- izrada politike zaštite životne sredine
- šumarstvo
- genetski modifikovani organizmi/ biotehnologija
- globalizacija i međunarodna politika
- zaštita prirode
- ruralni razvoj
- održivi razvoj
- održiva/zelena potrošnja
- turizam/održivo/eko - turizam
- otrovi, hemikalije i trajni organski zagađivači
- transport/saobraćaj
- urbana životna sredina
- pitanja u vezi sa otpadom
- pitanja u vezi sa vodama

Aktivnosti: (označite sve koje obavljate)

- usluge savjetovanja
- kampanje podizanja svijesti javnosti
- organizovanje kampanja/protestne aktivnosti/direktna akcija
- akcije čišćenja, organizovanje kampova
- organizovanje i planiranje u zajednici (LA21, LEAP)
- konferencije, sastanci
- obrazovanje
- procjena uticaja na životnu sredinu (SEA, EIA, drugo)
- upravljanje životnom sredinom
- rad na terenu
- pružanje informacija
- pravno zastupanje
- lobiranje
- mediji/štampa
- monitoring/merenje (tehničko)
- pregovaranje i facilitiranje dijaloga
- umrežavanje
- implementacija politike
- javni sastanci
- učešće javnosti
- izdavaštvo
- istraživanje
- društveni marketing
- trening/izgradnja kapaciteta
- nadgledanje (praćenje javnih/privatnih aktivnosti)

Nivo aktivnosti:

(označite sve koje odgovaraju)

- lokalni
- regionalni (regija unutar države)
- nacionalni
- međunarodni

Koje krovne organizacije ili mreže ste član ili sa njom saradujete (na nacionalnom, podregionalnom ili međunarodnom nivou)? (Molimo navedite)

Nacionalni:

.....

Podregionalni (JE):

.....

Regionalni (evropski) i međunarodni (svjetski):

.....

Jezići kojima se koristite:

.....

Komentari/kratak pregled:

(uspješne akcije, završeni projekti, itd.)

<najviše 50 riječi>

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Najvažnije publikacije: (ime, godina, broj izdanja/godina) <najviše 50 reči>

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Aneks

DIO B – Procjena nevladinih organizacija

PITANJA VEZANA ZA REGISTRACIJU

P1. Ukoliko ste pravno registrovani, kako biste procijenili proceduralnu složenost procesa registracije (označite sve odgovarajuće opcije u svakoj koloni):

Birokratija	Finansijski aspekt	Pravni aspekt
☐ Jasna i jednostavna	☐ Iziskuje značajna finansijska sredstva	☐ Traži usluge advokata za proces registracije
☐ Nejasna, komplikovana, previše birokratska	☐ Ne iziskuje značajna finansijska sredstva	☐ Ne traži usluge advokata za proces registracije

P2. Ukoliko ste pravno registrovani, šta od sljedećeg najbolje opisuje način na koji registracija vaše organizacije odgovara predviđenim aktivnostima? (označite samo jednu opciju):

- Imamo puni pravni kapacitet da vršimo planirane aktivnosti
- Naša registracija je formalnost i nije relevantna za naše aktivnosti
- Namjeravamo ili da promijenimo našu registraciju da bi je uskladili sa aktivnostima koje sprovodimo ili da promijenimo naše aktivnosti
- Ponekad, zbog statusa naše registracije, sa vlastima imamo poteškoća koje se tiču određenih naših aktivnosti

PITANJA VEZANA ZA IZVJEŠTAVANJE

P3. Koji od sljedećih dokumenata vaša organizacija redovno izdaje? Molimo odaberite izvještaje koje pripremate i naznačite razloge zbog kojih to radite. (označite sve koji odgovaraju)

Vrsta izvještaja	Zašto ga izdajete?
☐ Izvještaj o aktivnostima (godišnji izvještaj)	☐ Jer zakon tako propisuje ☐ Jer to traže interna pravila organizacije ☐ Jer tako nalaže ugovor (donatori itd.) ☐ Olakšava prikupljanje sredstava ☐ Informacije za članove ☐ Informisanje i kontakt sa javnošću
☐ Finansijski izvještaj (obračuni)	☐ Jer zakon tako propisuje ☐ Jer to traže interna pravila organizacije ☐ Jer tako nalaže ugovor (donatori itd.) ☐ Olakšava prikupljanje sredstava ☐ Informacije za članove ☐ Informisanje i kontakt sa javnošću

P4. Ako ste pravno registrovani, koje od sljedećih izuzeća od poreza se odnosi na vašu organizaciju (označite sve koji odgovaraju)

Da li je vaša organizacija zakonom oslobođena od sljedećih poreza?

Porezi na dobit od grantova, donacija

Kako procijenjujete proceduru za dobijanje naknade od poreza kojih ste oslobođeni (označite sve odgovarajuće):

- Jednostavna je i razumno brza
 Procedura je nešto teža, ali funkcioniše
 Pravila oporezivanja se primjenjuju nekonzistentno
 Procedura je previše komplikovana i na nju ne trošimo vrijeme

Porez na dobit od naplaćenih naknada

- Jednostavna je i razumno brza
 Procedura je nešto teža, ali funkcioniše
 Pravila oporezivanja se primjenjuju nekonzistentno
 Procedura je previše komplikovana i na nju ne trošimo vrijeme

Porezi na zapošljavanje

- Jednostavna je i razumno brza
 Procedura je nešto teža, ali funkcioniše
 Pravila oporezivanja se primenjuju nekonzistentno
 Procedura je previše komplikovana i na nju ne trošimo vrijeme

PDV

- Jednostavna je i razumno brza
 Procedura je nešto teža, ali funkcioniše
 Pravila oporezivanja se primjenjuju nekonzistentno
 Procedura je previše komplikovana i na nju ne trošimo vrijeme

Drugo (naznačite)

- Jednostavna je i razumno brza
 Procedura je nešto teža, ali funkcioniše
 Pravila oporezivanja se primjenjuju nekonzistentno
 Procedura je previše komplikovana i na nju ne trošimo vrijeme

P5. Da li su donacije koje vaša organizacija dobija od pojedinaca ili korporacija oslobođene od poreza? (označite samo jednu opciju):

- Da
- Ne
- Ne znam

FINANSIRANJE

P6. Kako bi ste procijenili finansijski status/održivost vaše organizacije? (odaberite samo jednu opciju)

- Veoma dobar (Nemamo nikakvih ozbiljnih finansijskih problema)
- Dovoljno dobar (Imamo dovoljno sredstava da bi podržali naše glavne aktivnosti, ali neki od naših trenutnih i/ili budućih programa nemaju dovoljno sredstava)
- Nestabilan (Većina naših projekata imaju finansijske poteškoće)
- Loš (Jedva da možemo održati osnovne aktivnosti/projekte zbog nedovoljnog finansiranja)
- Veoma loši (Ne dobijamo nikakva sredstva)

P7. Približno odredite relativnu važnost (udio u trenutnom budžetu) glavnih izvora finansiranja za svoju organizaciju (pokušajte da u zbiru dobijete otprilike 100% iz odabranih izvora):

Vrsta sredstava	Ključni izvor (>50%)	Veoma važan izvor (+25%)	Donekle važan (5–25%)	Manji izvor (<5%)	Nije izvor/ne znam
F1 – donacije ili grantovi domaće vlade/javnog sektora	☐	☐	☐	☐	☐
F2 – ugovori sa domaćom vladom/javnim sektorom	☐	☐	☐	☐	☐
F3 – grantovi ili donacije stranih vlada/međunarodnog javnog sektora	☐	☐	☐	☐	☐
F4 – ugovori sa stranim vladama/međunarodnim javnim sektorom	☐	☐	☐	☐	☐
F5 – donacije/grantovi domaćih fondacija	☐	☐	☐	☐	☐
F6 – donacije/grantovi stranih/međunarodnih fondacija	☐	☐	☐	☐	☐
F7 – pokroviteljstvo, donacije, grantovi od strane domaćih kompanija/korporacija	☐	☐	☐	☐	☐
F8 – pokroviteljstvo, donacije, grantovi od strane stranih/međunarodnih kompanija/korporacija	☐	☐	☐	☐	☐
F9 – donacije ili grantovi od strane građana ili drugih privatnih izvora	☐	☐	☐	☐	☐
F10 – članarine	☐	☐	☐	☐	☐
F11 – naknade i naplate za usluge vezane za zadatak (ekonomske aktivnosti) tj. istraživanje, konsalting, edukacija i trening	☐	☐	☐	☐	☐
F12 – naknade za iznajmljivanje i druga sredstva (investicije, autorska prava)	☐	☐	☐	☐	☐
F13 – podružničko poslovanje i/ili prodaja proizvoda	☐	☐	☐	☐	☐

MATERIJAL

P8. Kako biste okarakterisali status vaše organizacije kada je u pitanju dostupnost opreme (odaberite samo jednu opciju)

- Odličan (imamo svu potrebnu opremu)
- Adekvatan (imamo manje-više sve što nam treba za obavljanje naših aktivnosti)
- Neadekvatan (nemamo potrebnu opremu i to utiče na naše aktivnosti)
- Nikakav (nemamo nikakvu opremu što šteti našim planovima)

P9. Koja od sljedećih opcija najbolje opisuje smještaj vaše organizacije? (odaberite samo jednu opciju)

- Naša organizacija posjeduje vlastiti kancelarijski prostor
- Iznajmljujemo (ili besplatno koristimo) kancelarijski prostor koji nam je potreban za rad
- Ponekad iznajmljujemo sobe ili drugi prostor za naš rad
- Radimo neformalno ili na radnim mjestima naših članova
- Nije nam potreban prostor za rad

OSOBLJE

P10. Ukoliko imate plaćeno osoblje ili spoljne stručnjake (koji rade puno radno vrijeme ili dio radnog vremena), molimo naznačite koliko njih vaša organizacija upošljava ili ima pod ugovorom na sljedećim položajima (molimo upišite brojeve u polja dolje)

Vrsta položaja	Broj
Menadžeri	.....
Projektni službenici	.....
Administrativno osoblje	.....
Spoljno projektno osoblje/konsultanti	.....
Spoljne računovođe/knjigovođe	.....
Pravni savjetnici/advokati	.....

P11. S obzirom na sve ljude aktivno uključene u rad vaše organizacije (osoblje, članovi i volonteri), molimo da date procjenu procenta zastupljenosti žena. (označite samo jednu opciju)

- Više od 80% su žene
- Između 60 i 80% su žene
- Između 40 i 60% su žene
- Između 20 i 40% su žene
- Manje od 20% su žene

ORGANIZACIJSKI UČINAK

P12. Organizacijski učinak: Kako biste procijenili ukupan učinak vaše organizacije u postizanju postavljenih ciljeva u prošloj godini, bez obzira na razloge? (označite samo jednu opciju)

- Neuspješan (nažalost, uglavnom nismo uspjeli da ostvarimo postavljene ciljeve)
- Djelimično uspješan (neki ciljevi su djelimično ostvareni, ali većina nije)
- Osrednji učinak (nekoliko ciljeva je ostvareno, dok nekoliko drugih nije)
- Djelimično uspješann (mnogo ciljeva je ostvareno, samo nekoliko nije)
- Potpuno uspješan (ispunili smo sve postavljene ciljeve u prošloj godini)
- Teško je reći (ne znamo; ne procjenjujemo naše ciljeve)

P13. Organizacijska efikasnost: Molimo da procijenite važnost sljedećih strateških instrumenata i alata za planiranje. (molimo označite odgovarajuće polje u svakom od redova)

	Veoma važan, ovaj instrument je ključan za organizacijsko planiranje i strogo pridržavamo	Važan, ovaj instrument se redovno koristi kao mehanizam planiranja i uglavnom ga se pridržavamo	Donekle važan, koristimo ovaj instrument, ali ga se samo djelimično pridržavamo	Manje važan, mi samo povremeno ili neformalno koristimo ovaj instrument za planiranje, ali ga se rijetko pridržavamo	Nije važan, ne koristimo takav instrument za planiranje
Strateško planiranje naših aktivnosti	☐	☐	☐	☐	☐
Strategije prikupljanja sredstava	☐	☐	☐	☐	☐
Strategije za ljudske resurse	☐	☐	☐	☐	☐
Komunikacije i/ili strategije za odnose sa javnošću	☐	☐	☐	☐	☐
Poslovno planiranje	☐	☐	☐	☐	☐
Drugo, molimo naznačite	☐	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐	☐

P14. Organizacijska efikasnost: Molimo da ljudske važnost sljedećih administrativnih procedura. (molimo da označite odgovarajuće polje u svakom redu)

	Veoma važan, ovaj instrument je ključan za organizacijsko planiranje i strogo pridržavamo	Važan, ovaj instrument se redovno koristi kao mehanizam planiranja i uglavnom ga se pridržavamo	Donekle važan, koristimo ovaj instrument, ali ga se samo djelimično pridržavamo	Manje važan, mi samo povremeno ili neformalno koristimo ovaj instrument za planiranje, ali ga se rijetko pridržavamo	Nije važan, ne koristimo takav instrument za planiranje
Strateško planiranje naših aktivnosti	☐	☐	☐	☐	☐
Finansijski menadžment	☐	☐	☐	☐	☐
Menadžment ljudskim resursima	☐	☐	☐	☐	☐
Operativne procedure	☐	☐	☐	☐	☐
Sistem upravljanja projektima	☐	☐	☐	☐	☐

TRENING I OBUKA

P15. Koja od sljedećih ponuđenih definicija najbolje opisuje stav vaše organizacije prema pitanjima treninga i obuke? (označite sva polja koja odgovaraju)

- Naša organizacija investira sredstva u obuku zaposlenih na regularnoj bazi
- Naši zaposleni pohađaju samo treninge koji su besplatni
- Naša organizacija se pridržava razvojne strategije osoblja kada je u pitanju trening
- Naši zaposleni pohađaju treninge koji su relevantni za razvojne prioritete organizacije
- Naša organizacija ohrabruje zaposlene da pohađaju što više programa obuke
- Naša organizacija dopušta zaposlenima da pohađaju bilo koji trening koji smatraju korisnim
- Naša organizacija ne smatra da je trening bitan
- Ne znam

P16. Procijenite da li treninzi koji se nude nevladinom sektoru ispunjavaju potrebe vaše organizacije? (označite samo jedan odgovor)

- Veoma dobro (Imamo sve što nam treba)
- Dovoljno dobro (Nude se treninzi koji zadovoljavaju naše potrebe, ali u nekim oblastima potrebe nisu zadovoljene)
- Nedovoljno (Mnogo potreba ostaje neoslovljeno)
- Loše (Treninzi postoje, ali su nedovoljni)
- Veoma loše (Ne dobijamo nikakvu obuku)

P17. Da li je vaša organizacija uradila ikakvu procjenu sopstvenih potreba za treningom u posljednje tri godine?

- Da
- Ne
- Ne znam

P18. Da li je vaša organizacija imala prilike da učestvuje na trening seminarima na sljedeće organizacione teme, molimo vas naznačite. (označite odgovarajuće polje u svakom redu)

Teme	Vrlo korisno	Djelimično korisno	Nekorisno
Organizaciona strategija			
Strateško planiranje aktivnosti	☐	☐	☐
Strategija prikupljanja sredstava (Fundraising)	☐	☐	☐
Strategija upravljanja ljudskim resursima	☐	☐	☐
Komunikacijska i/ili PR strategija	☐	☐	☐
Biznis planiranje	☐	☐	☐
Organizacijski procesi			
Finansijsko upravljanje	☐	☐	☐
Upravljanje ljudskim resursima	☐	☐	☐
Operativne i administrativne procedure	☐	☐	☐
Sistem upravljanja projektima	☐	☐	☐
Druge relevantne vještine			
Kreiranje i održavanje baza podataka	☐	☐	☐
Izdavaštvo	☐	☐	☐
GIS aplikacije	☐	☐	☐
Hardware/software instalacija i korišćenje	☐	☐	☐
Upravljanje volonterskim radom	☐	☐	☐
Prezentacijske vještine	☐	☐	☐
Pisanje predloga projekta	☐	☐	☐
Izgradnja tima	☐	☐	☐
Vođenje web stranice	☐	☐	☐

P19. Ukoliko bi vaša organizacija imala priliku da učestvuje u programu osposobljavanja u okviru sljedećih tematskih cjelina koje se navode u donjoj tabeli, molimo vas procijenite stepen korisnosti takvih programa. (molimo označite odgovarajući kvadratić u svakom redu)

Teme problematike životne sredine	Veoma korisno	Djelimično korisno	Nekorisno
T1 – poljoprivreda/organski/tradicionalni uzgoj	☐	☐	☐
T2 – kvalitet vazduha/zagađenje vazduha	☐	☐	☐
T3 – zaštita životinja/divljine	☐	☐	☐
T4 – biološka raznolikost	☐	☐	☐
T5 – sertifikovanje i označavanje	☐	☐	☐
T6 – klimatske promjene	☐	☐	☐
T7 – zaštita potrošača/prava	☐	☐	☐
T8 – ekonomski instrumenti	☐	☐	☐
T9 – energija/nuklearna	☐	☐	☐
T10 – energija/obnovljivi izvori i energetska efikasnost	☐	☐	☐
T11 – obrazovanje o životnoj sredini/obrazovanje za održivi razvoj	☐	☐	☐
T12 – legislativa o životnoj sredini	☐	☐	☐
T13 – kreiranje politike životne sredine	☐	☐	☐
T14 – šumarstvo	☐	☐	☐
T15 – genetski modifikovani organizmi/biotehnologija	☐	☐	☐
T16 – globalizacija i međunarodna politika	☐	☐	☐
T17 – zaštita prirode	☐	☐	☐
T18 – ruralni razvoj	☐	☐	☐

Teme problematike životne sredine	Veoma korisno	Djelimično korisno	Nekorisno
T19 - održivi razvoj	☐	☐	☐
T20 - održiva/zelena potrošnja	☐	☐	☐
T21 - turizam/održivi-/eko-turizam			
T22 - toksične susptance, hemikalije i POP (Persistent Organic Pollutants - postojani organski zagađivači)	☐	☐	☐
T23 - transport/saobraćaj	☐	☐	☐
T24 - urbana životna sredina	☐	☐	☐
T25 - otpad	☐	☐	☐
T26 - korišćenje i upravljanje vodnim resursima	☐	☐	☐

P20. Ukoliko bi vaša organizacija imala priliku da učestvuje u sljedećim programima osposobljavanja, molimo vas da procijenite stepen korisnosti takvih programa. (molimo označite odgovarajući kvadratić u svakom redu)

Teme problematike životne sredine	Veoma korisno	Djelimično korisno	Nekorisno
A1 – savjetodavne službe	☐	☐	☐
A2 – kampanje podizanja svijesti javnosti	☐	☐	☐
A3 – kampanje/protestne akcije/direktne akcije	☐	☐	☐
A4 – akcije čišćenja, kampovi	☐	☐	☐
A5 – organizovanje zajednice planiranje (LA21, LEAP)	☐	☐	☐
A6 – konferencije, sastanci	☐	☐	☐
A7 – edukacija	☐	☐	☐
A8 – procjena uticaja na životnu sredinu (SEA, EIA, drugi)	☐	☐	☐
A9 – upravljanje životnom sredinom	☐	☐	☐
A10 – terenski rad	☐	☐	☐
A11 – širenje informacija	☐	☐	☐
A12 – pravno savjetovanje	☐	☐	☐
A13 – lobiranje	☐	☐	☐
A14 – mediji/press	☐	☐	☐
A15 – monitoring/mjerenje (tehničko osposobljavanje)	☐	☐	☐
A16 – pregovaranje i fasilitiranje dijaloga	☐	☐	☐
A17 – umrežavanje	☐	☐	☐
A18 – implementacija političkih odrednica	☐	☐	☐
A19 – organizovanje javnih okupljanja	☐	☐	☐

Teme problematike životne sredine	Veoma korisno	Djelimično korisno	Nekorisno
A20 – učešće javnosti	☐	☐	☐
A21 – izdavaštvo	☐	☐	☐
A22 – istraživanje	☐	☐	☐
A23 – socijalni marketing	☐	☐	☐
A24 – podizanje organizacijskih kapaciteta i sposobnosti	☐	☐	☐
A25 – “pas čuvar” (praćenje javnih/privatnih aktivnosti)	☐	☐	☐

SPOLJNO INFORMACIJSKO OKRUŽENJE

P21. Molimo vas da procijenite opštu dostupnost informacija o životnoj sredini/održivom razvoju u vašoj zemlji. (izaberite odgovor koji se odnosi na vašu organizaciju)

- Izvrsno (informacije o mnogim potencijalnim temama i problemima su u potpunosti dostupne)
- Adekvatno (informacija je dovoljno, ali je potrebno uložiti značajan napor za njihovo prikupljanje)
- Neadekvatno (informacije su teško dostupne i često nisu cjelovite)
- Ne postoji (informacije nisu dostupne ili je dostupna samo minimalna količina informacija)
- Ne znam

P22. Imajući na umu kvalitet sadržaja i distribucije službenih informacija o životnoj sredini, molimo vas procijenite sljedeće elemente. (molimo označite odgovarajući kvadratić u svakom redu)

	Potrebna su znatna poboljšanja	Potrebna su neka poboljšanja	Nisu potrebna poboljšanja	Ne znam
Sadržaj				
Aktuelnost	☐	☐	☐	☐
Prezentacija (jasnoća)	☐	☐	☐	☐
Pouzdanost	☐	☐	☐	☐
Distribucija				
Jednostavnost dostupnosti	☐	☐	☐	☐
Opravdanost cijene koštanja	☐	☐	☐	☐
Vremenski rokovi za dostavljanje	☐	☐	☐	☐
Putem javnih medija	☐	☐	☐	☐
U elektronskoj formi	☐	☐	☐	☐
Štampa	☐	☐	☐	☐
Javni info centri	☐	☐	☐	☐
Razmjena				
Fizička (licem-u-lice)	☐	☐	☐	☐
Virtualna (elektronska)	☐	☐	☐	☐

INTERNO INFORMACIJSKO OKRUŽENJE

P23. Molimo vas da procijenite znanja i sposobnosti vaše organizacije u okviru problematike životne sredine u kojoj radite. (izaberite samo jedan odgovor)

- Izvrsno (raspoložemo svim potrebnim informacijama)
- Adekvatno (uglavnom raspoložemo informacijama koje su nam potrebne za sprovođenje naših aktivnosti)
- Neadekvatno (ne raspoložemo potrebnim znanjem i sposobnostima što uveliko ograničava naše djelovanje)
- Ne postoji (raspoložemo minimalnim znanjem što uveliko šteti djelovanju naše organizacije)

P24. U kojim formatima vaša organizacija sakuplja i/ili distribuira informacije o životnoj sredini? (molimo označite odgovarajući kvadratić u svakom pojedinom redu)

	Sakupljene informacije	Distribuirane informacije
Brošure	☐	☐
Knjige o problematici životne sredine	☐	☐
CD-ROM-ovi o problematici životne sredine	☐	☐
Edukativni i dokumentarni filmovi	☐	☐
Podaci i statistički podaci prikupljeni monitoringom	☐	☐
Novinski članci/Periodika	☐	☐
Pamfleti	☐	☐
Isječci iz štampe	☐	☐
Izveštaji o stanju životne sredine	☐	☐
Mišljenja i komentari vezani uz procese donošenja odluka o životnoj sredini	☐	☐

P25. Procijenite koliko često vaša organizacija koristi sljedeće načine/mehanizme distribucije informacija ili podataka o životnoj sredini. (Molimo označite odgovarajući kvadratić u svakom redu)

Distribucija podatka/ Informacija	Često	Povremeno	Nikad
CD-ROM	☐	☐	☐
Neposredna pošta	☐	☐	☐
E-mail	☐	☐	☐
Članci ili oglasi u nezavisnim javnim glasilima	☐	☐	☐
Internet Web stranice	☐	☐	☐
Biblioteka/Info centar	☐	☐	☐
Primjerak izvještaja ili časopisa u papirnatom obliku	☐	☐	☐
Plakati/Demonstracije	☐	☐	☐
Radio programi ili oglasi	☐	☐	☐
Telefon/Faks	☐	☐	☐

P26. Da li vaša organizacija koristi neki od sistema za vođenje i obradu podataka?
(Obilježite one koji se koriste)

- Baze podataka
- GIS
- Izdavaštvo
- Ostalo, molimo navedite

.....
.....

- Nijedan

MREŽE (UMREŽAVANJE)

P27. Ocijenite svoje iskustvo koje imate u oblasti umrežavanja sa organizacijama civilnog društva (Odabrati samo jednu opciju)

- Vrlo dobro (imamo pozitivno iskustvo, to je ključno u našem poslu)
- Dobro (Uglavnom imamo dobra iskustva, često ih koristimo)
- Zadovoljavajuće (Uglavnom dobra iskustva, ali često ne odgovaraju potrebama našeg posla)
- Loše (Smatramo da je umrežavanje malo korisno i irelevantno za nas)
- Vrlo loše (Smatramo da umrežavanje nije korisno za naš posao)

P28. Koje od ovih funkcija mreža organizacija civilnog društva mogu da ohrabre vašu organizaciju da ih koristite ili u njima učestvujete? (Označiti sve odgovarajuće opcije)

- Zajedničko korišćenje vijesti i informacija
- Razmjena iskustava
- Obaviještenost o mogućnostima finansiranja
- Obaviještenost o mogućnostima obuke i treninga
- Identifikacija partnera za učešće u projektima
- Identifikacija partnera za lobiranje
- Uvećanje efektivnosti kampanja
- Veća vidljivost i uočljivost
- Ostalo, molimo navedite

.....
 .....

P29. **Kako biste ocenili vaš odnos sa zvaničnim vlastima?** (Odaberite odgovarajući kvadrat u svakom redu)

Nivo/Vrsta saradnje	Bliska i konstruktivna saradnja	Povremena saradnja	Još uvijek ne postoji saradnja, ali planiramo da je razvijemo	U sukobu smo	Teško je reći/ne znam
Parlamentarna tijela	☐	☐	☐	☐	☐
Državne vlasti, agencije (i tijela) koja se bave pitanjima životne sredine	☐	☐	☐	☐	☐
Ostala državna tijela i agencije	☐	☐	☐	☐	☐
Lokalna vlast	☐	☐	☐	☐	☐
Druga zvanična tijela i agencije na lokalnom nivou sa svojim ograncima	☐	☐	☐	☐	☐
Strane vlasti, (ambasade, agencije)	☐	☐	☐	☐	☐
Međudržavne organizacije (npr., UN)	☐	☐	☐	☐	☐

P30. Kako biste ocijenili vaš odnos sa biznis sektorom, medijima i akademskim sektorom?
(Molimo odaberite odgovarajući kvadrat u svakom redu)

Stepen/ Vrsta saradnje	Saradujemo blisko i konstruk- tivno	Povremeno saradujemo	Ne postoji saradnja, ali planiramo da je razvijemo	U sukobu smo	Teško je reći/ne znam
Nacionalni/ lokalni biznis sektor	☐	☐	☐	☐	☐
Međunarodne korporacije koje posluju u vašoj zemlji	☐	☐	☐	☐	☐
Lokalni mediji	☐	☐	☐	☐	☐
Državni mediji	☐	☐	☐	☐	☐
Univerzitet	☐	☐	☐	☐	☐

P31. Kako biste ocijenili vašu saradnju sa građanima, lokalnim udruženjima i drugim organizacijama civilnog društva? (Molimo odaberite odgovarajući kvadrat u svakom redu)

Stepen/ Vrsta saradnje	Saradujemo blisko i konstruk- tivno	Povremeno saradujemo	Ne postoji saradnja, ali planiramo da je ostvarimo	U sukobu smo	Teško je reći/ne znam
Građanstvo i široka javnost	☐	☐	☐	☐	☐
Lokalne organizacije civilnog društva (OCD) i grupe građana	☐	☐	☐	☐	☐
Nacionalne OCD	☐	☐	☐	☐	☐
OCD iz susjednih zemalja	☐	☐	☐	☐	☐
Međunarodne OCD	☐	☐	☐	☐	☐

P32. Na koji način informišete građane u vašoj zajednici o inicijativama i aktivnostima kojima se bavi vaša organizacija? (Označiti sve odgovarajuće opcije)

- Mediji (TV, radio, štampa)
- Internet, e-mail, web stranice
- Publikacije (na pr. leci, brošure, pisana obavještenja)
- Direktna pošta (na pr. poštanske dopisnice, pisma, flajeri)
- Javna okupljanja
- Ulične akcije, demonstracije, poster
- Billbordi
- Ostalo, molimo navedite

.....
 .....

- Ne obavještavamo građane o našim inicijativama

P33. Ukoliko uključujete građane u vaše aktivnosti, na koji način to činite? (Označiti sve odgovarajuće opcije)

- Unaprijed obavještavamo građane o nastupajućim zbivanjima, mjestu, datumu, programu
- Organizujemo javna okupljanja i diskusiju/e sa svim zainteresovanim stranama da bismo diskutovali o potrebama i predlozima
- Organizujemo javna okupljanja ili diskusije sa opštinskim predstavnicima i zainteresovanim stranama u zajednici da bismo diskutovali o potrebama i predlozima
- Prikupljamo mišljenja i informacije od građana
- Osnivamo zajedničke radne grupe sa zainteresovanim stranama u cilju razvoja predloga aktivnosti
- Osnivamo ekspertske grupe sa učešćem zainteresovanih građana koji razmatraju specifična pitanja
- Fokus grupe
- Organizujemo radionice
- Primjenjujemo glasanje, upitnike ili istraživanje
- Istraživanja, studije
- Ostalo, molimo navedite

.....
 .....

- Ne uključujemo građane u naše aktivnosti

AARHUS (KONVENCIJA O DOSTUPNOSTI INFORMACIJA): DOSTUPNOST INFORMACIJA, UČEŠĆE JAVNOSTI I PRISTUP PRAVDI

P34. Kakvo je vaše iskustvo po pitanju dostupnosti informacija, učešća javnosti u odlučivanju i pristupa organima pravosuđa u oblasti zaštite životne sredine? (Molimo odaberite kvadrat u svakom redu)

Da li je vaša organizacija u posljednje 3 godine:	Da	Ne	Ako jeste, koliko često (otprilike)
Uputila zvanični zahtjev odgovornim institucijama za pristup informacijama o životnoj sredini?	☐	☐	.....
Imala javno učešće u oblasti:			
Specifičnih aktivnosti, kao što su EIA, licenciranje, izdavanje dozvola?	☐	☐	.....
Donošenja strateških dokumenata, kao što, su nacionalni/regionalni/lokalni planovi, programske strategije, politike i njihove SEA (strateška procjena uticaja)?	☐	☐	.....
Donošenja nacrta zakonskog predloga ili, regulative?	☐	☐	.....
Bila tužilac u procesu u oblasti životne sredine (pred sudskim ili drugim državnim organima)?	☐	☐	.....

N.B. Na sljedeća pitanja o dostupnosti informacija (35), učešću javnosti (36) i pristupa pravdi (37) odgovorite samo ako ste pozitivno odgovorili na gornje djelove pitanja 34.

P35. Shodno vašem iskustvu, kako biste ocijenili trenutnu situaciju u pogledu dostupnosti informacija koje tražite od državnih institucija u vašoj zemlji? (Molimo odaberite odgovarajući kvadrat u svakom redu)

Pozitivno	Negativno
☐ Zakonski propisi koji se tiču prava i obaveza su odgovarajući	☐ Ne postoje zakonski propisi koji se tiču prava i obaveza
☐ Postoje jasna pravila i procedure	☐ Procedure i pravila su nejasni
☐ Zakonski propisi se primjenjuju pravilno	☐ Zakonski propisi se ne primjenjuju
☐ Postoji jasno saznanje koja su prava građana i OCD	☐ Ne postoji jasno saznanje koja su prava građana i OCD
☐ Postoji jasno saznanje o tome kako se mogu iskoristiti prava, kakve su procedure i mogućnosti	☐ Nejasno je kako se mogu iskoristiti prava i kakve su procedure i mogućnosti
☐ Informacije se dobijaju u odgovarajućem vremenskom roku	☐ Informacije se ne dobijaju na vrijeme
☐ Informacije su povjerljive samo u vrlo bitnim sudskim slučajevima	☐ Povjerljivost informacija je vrlo česta barijera u procesu njihovog prikupljanja
☐ Dobijene informacije su besplatne ili uz odgovarajuću prihvatljivu nadoknadu	☐ Cijena dobijenih informacija je nezakonito visoka i čini veliku prepreku
☐ Zna se koje vlasti posjeduju kakve informacije i kako se one dobijaju	☐ Nije jasno koje vlasti imaju kakve informacije i kako se do njih dolazi
☐ Dobijene informacije su uglavnom svježije	☐ Informacije su često zastarjele
☐ Informacije se dobijaju u odgovarajućem obliku, razumljive su i lake za upotrebu	☐ Informacije se ne dobijaju u odgovarajućem obliku i komplikovane su za upotrebu
☐ Vlasti imaju prikupljene brojne i raznovrsne informacije	☐ Informacije su često nedostupne

P36. Shodno vašem iskustvu, kako ocjenjujete trenutnu situaciju u vezi sa učešćem javnosti u donošenju odluka o pitanjima životne sredine u vašoj zemlji? (Molimo odaberite odgovarajući kvadrat u svakom redu)

Pozitivno	Negativno
☐ Zakonski propisi koji se tiču prava i obaveza su odgovarajući	☐ Ne postoje zakonski propisi koji se tiču prava i obaveza
☐ Zakonski propisi u vezi prava i obaveza su odgovarajući	☐ Nedostaju zakonski propisi u vezi prava i obaveza
☐ Procedure i pravila su jasna	☐ Nedostatak pravila i procedura
☐ Sprovođenje i primjena zakonskih propisa su odgovarajući	☐ Neodgovarajuće sprovođenje i primjena zakonskih propisa
☐ Saznanje o pravima građana i OCD je odgovarajuće	☐ Nedostatak saznanja o pravima građana i OCD
☐ Saznanje o pravima građana i o tome kako se ona mogu iskoristiti su na odgovarajućem nivou	☐ Nedovoljna saznanja o pravima građana i o tome kako se ona mogu iskoristiti
☐ Obavještenja o nastupajućim mogućnostima za javno učešće u donošenju odluka su blagovremena	☐ Neblagovremeno obavještenja o nastupajućim mogućnostima u donošenju odluka
☐ Informacije o nastupajućim mogućnostima za učešće javnosti u odlučivanju se dostavljaju	☐ Nedostatak informacija o nastupajućim mogućnostima za učešće javnosti u odlučivanju
☐ Vremenski okvir za pripremu javnih konsultacija je odgovarajući	☐ Vremenski okvir za pripremu javnih konsultacija je suviše kratak
☐ Imamo neophodne resurse za učešće	☐ Nedostatak izvora usporava naše aktivnosti u ovoj oblasti
☐ Imamo dovoljno tehničke stručnosti da adekvatno odgovorimo na zahtjeve koje postavlja oblast životne sredine u tehničkom smislu	☐ Nedostaje nam tehnička stručnost da bismo adekvatno odgovorili na zahtjeve koje postavlja oblast životne sredine u tehničkom smislu
☐ Javna saslušanja su adekvatno organizovana	☐ Ne organizuju se javna saslušanja/ Javna saslušanja nisu adekvatno organizovana
☐ Javni komentari se uzimaju u razmatranje	☐ Javni komentari se ne uzimaju u razmatranje
☐ Dobijamo informacije o tome koji su javni komentari uzeti u razmatranje, a koji nisu	☐ Ne dobijamo informacije o tome koji su javni komentari uzeti u razmatranje, a koji nisu
☐ Dobijamo detaljne informacije o ishodu odlučivanja	☐ Ne dobijamo detaljne informacije o ishodu odlučivanja

P37. Shodno Vašem iskustvu, kako ocjenjujete trenutnu situaciju pristupa pravdi po pitanju zaštite životne sredine u vašoj zemlji? (Molimo odaberite odgovarajući kvadrat u svakom redu)

Pozitivno	Negativno
☐ Pravosudni sistem je odgovarajući	☐ Neadekvatan pravosudni sistem
☐ Postoji jasna informacija o tome šta je neophodno za administrativnu žalbu i kako se otvara sudska parnica	☐ Ne postoji jasna informacija o tome šta je neophodno za administrativnu žalbu i kako se otvara sudska parnica
☐ Jasno su i široko definisana prava građana i građanskih organizacija	☐ Prava građana i građanskih organizacija nisu jasno i široko definisana
☐ Postojanje posebnih prava i propisa za OCD	☐ Ne postoje posebna prava za OCD
☐ Primjena postojećih zakona i sudskih odluka je adekvatna	☐ Primjena postojećih zakona i sudskih odluka je neadekvatna
☐ Saznanje o pravima građana i OCD je odgovarajuće	☐ Saznanje o pravima građana i OCD je nedovoljno
☐ Saznanje o tome kako se mogu iskoristiti prava je na odgovarajućem nivou	☐ Nedovoljno saznanje o tome kako se mogu iskoristiti prava
☐ Vremenski okvir za sprovođenje sudskih procedura je odgovarajući	☐ Sudske procedure su spore i traju dugo
☐ Sudski troškovi su razumni	☐ Sudski troškovi su suviše visoki
☐ Dostupnost advokata i pravne pomoći je odgovarajuća	☐ Dostupnost advokata i pravne pomoći je neodgovarajuća ili ne postoji
☐ Dostupnost stručnog mišljenja je odgovarajuća	☐ Dostupnost stručnog mišljenja je neodgovarajuća ili ne postoji
☐ Postoje sredstva za finansiranje stručnjaka ili advokata/pravnika	☐ Nedostatak sredstava za finansiranje stručnjaka ili advokata/pravnika

REGIONALNI CENTAR ZA ŽIVOTNU SREDINU ZA CENTRALNU I ISTOČNU EVROPU (REC) je nestranačka, nezavisna, neprofitna međunarodna organizacija čija je uloga pružanje pomoći u rješavanju problema u životnoj sredini u Centralnoj i Istočnoj Evropi (CIE). REC sprovodi svoju misiju kroz promovisanje saradnje između nevladinih organizacija, vladinih institucija, biznis sektora i drugih partnera u oblasti zaštite životne sredine, kao i pružanjem podrške razmjeni informacija i procesima učešća javnosti u donošenju odluka koje se tiču životne sredine.

REC su 1990. godine osnovale Sjedinjene Američke Države, Evropska komisija i Mađarska. Rad REC-a je danas zasnovan na Povelji koju su potpisale vlade 28 zemalja i Evropska komisija i na međunarodnom ugovoru potpisanom sa vladom Mađarske. Sjedište REC je u Sentandreji, u Mađarskoj, a Kancelarije se nalaze u svakoj od 17 zemalja korisnica REC-ovih programa: Albaniji, Bosni i Hercegovini, Bugarskoj, Crnoj Gori, Češkoj, Estoniji, Hrvatskoj, Letoniji, Litvaniji, Mađarskoj, Makedoniji, Poljskoj, Rumuniji, Slovačkoj, Sloveniji, Srbiji i Turskoj.

Donatori REC-a u nekoliko proteklih godina su Evropska komisija i vlade Austrije, Belgije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Hrvatske, Češke Republike, Danske, Estonije, Finske, Njemačke, Mađarske, Italije, Japana, Letonije, Litvanije, Holandije, Norveške, Poljske, Slovenije, Slovačke, Švedske, Švajcarske, Velike Britanije, Sjedinjenih Američkih Država, kao i druge međuvladine i privatne institucije.

